

САВЕЗ ПЧЕЛАРСКИХ ОРГАНИЗАЦИЈА ЦРНЕ ГОРЕ

ПЧЕЛАРСТВО

2025.
плава
матича

број
276

година XXII * подгорица, октобар 2025. * цијена 1€ * за чланове удружења бесплатан

**ИЗВАНРЕДНО
РЕАЛИЗОВАНА СТУДИЈСКА
ПОСЈЕТА ШВАЈЦАРСКИМ
ПЧЕЛАРИМА У КАНТОНИМА
ТИЦИНО И ОБВАЛДЕН**

kuća meda
WWW.KUCAMEDA.ME

PRIDRUŽITE SE VIBER GRUPI

Jednostavnim skeniranjem QR koda
postajete član najbrojnije pčelarske
Vajber grupe u Crnoj Gori.

Postani član Vajber grupe i prvi saznaj:

> JAVNI POZIVI I REGRESI

Pravovremeno ćemo vas obavještavati o svim
javnim pozivima i regresima vezanim za
pčelarstvo. Dijelićemo savjete i detaljne
instrukcije, dokumentaciju i uputstva i na taj
način ćete iskoristiti sve mnogobrojne benefite.

> PROMOTIVNI KATALOZI

Dijelićemo promotivni sadržaj cjelokupne
ponude iz Kuće meda. Kreirućemo kataloge sa
najpovoljnijim cijenama i popustima.
Obavještavaćemo vas o novim nabavkama.

> SVIJET PČELARSTVA

Nesebično dijelićemo iskustva i savjete. Svi
članovi grupe mogu komentarisati i
učestvovati u raznovrsnim temama vezanim
za pčelarstvo u Crnoj Gori.

POSTANI
ČLAN
SKENIRAJ
QR KOD

QR kod možete skenirati sa bilo
kojom aplikacijom za skeniranje
QR kodova.

+382 68 844 333

@kucamedacg@gmail.com

Grbe bb, Danilovgrad Crna Gora

SADRŽAJ

ИЗВАНРЕДНО РЕАЛИЗОВАНА СТУДИЈСКА ПОСЈЕТА ШВАЈЦАРСКИМ ПЧЕЛАРИМА У КАНТОНИМА ТИЦИНО И ОБВАЛДЕН	4
У МОЈКОВЦУ ОДРЖАНА ТРАДИЦИОНАЛНА МАНИФЕСТАЦИЈА ИСТОИМЕНОГ УДРУЖЕЊА „ДАНИ МЕДА И ЗДРАВЕ ХРАНЕ“	8
ПОВОДОМ 89 ГОДИНА УП „ПЧЕЛАР“, У БИЈЕЛОМ ПОЉУ ОДРЖАНА ПРЕСТИЖНА МАНИФЕСТАЦИЈА „МЕД – ХРАНА И ЛИЈЕК“	10
ЈОШ ДВА ЗЛАТА РАТКА АЛЕКСИЋА СА МСП У НОВОМ САДУ	12
МОЈКОВЧАНИНУ ДАНИЛУ ВУКОВИЋУ МЕДВЈЕД УНИШТИО ПЧЕЛИЊАК	13
РЕГИОНАЛНА ИЗЛОЖБА МЕДА, ПЧЕЛИЊИХ ПРОИЗВОДА И ОПРЕМЕ У ПЉЕВЉИМА ОКУПИЛА ПРЕКО 40 ПРОИЗВОЂАЧА ИЗ ЗЕМЉЕ И ОКРУЖЕЊА	14
НА ЧАШИЦУ РАЗГОВОРА СА ЖАРКОМ ЂУРЂЕВЦОМ	17
ПЉЕВАЉСКИ ПЧЕЛАРИ УЛОЖИЛИ ВЕЛИКИ ТРУД ДА СПАСЕ СЕЗОНУ	18
ЈЕСУ ЛИ И У КОЈОЈ МЈЕРИ ПЧЕЛИЊАЦИ ДАНАС УГРОЖЕНИ?	21
ПРАВИЛНО ПРЕСАЂИВАЊЕ ЛАРВИ ЈЕ ОСНОВНИ УСЛОВ ЗА УЗГОЈ МАТИЦА	24

У ГЛАВНОМ ГРАДУ ОД
16. ДО 18. ОКТОБРА

„ПОДГОРИЧКИ ДАНИ МЕДА“

Удруženje пчелара Подгориче, у сарадњи са Удруženjem „Crnogorska пчела“, организује XXXI пчеларску манифестацију „Podgorički dani meda“, која ће се одржати од 16. до 18. октобра на Trgu nezavisnosti у Podgorici.

Позивају се сви пчелари – чланови Saveza, као и произвођачи пчеларске опреме који су заинтересовани за учешће на предстојећем сајму, да се пријаве својим удруženјима. Пријаве су важне како би се

blagovremeno sagledao broj učesnika.

Poželjno je da se prijave izvrše najkasnije do ponedjeljka, 13. oktobra, kako bi organizatori mogli na vrijeme obavijestiti pčelare-izlagače o uslovima i detaljima učešća na sajmu.

Zainteresovani izlagači mogu se direktno prijaviti:

- Vesni Kovačević na broj telefona: 069/435-866 ili 067/377-044
- Miloju Vujaševiću na broj telefona: 067/523-203

Удруženја, као организатори, предузеће све neophodne мјере како у припреми, тако и током трајања сајма, како би догађај протекао у најбољем реду.

Dragi pčelari, dobro došli!

Predsjednici Udruga, Milan Bracanović i Miloje Vujašević

IMPRESUM

PČELARSTVO

STRUČNO-INFORMATIVNI MJESEČNIK

IZDAVAČ: SAVEZ PČELARSKIH ORGANIZACIJA CRNE GORE

Adresa: Grbe bb 81412 Danilovgrad,
Telefon: 069/941-505
e-mail: spocg@t-com.me
sajt: www.pcelarstvo.me

ZA IZDAVAČA:

Radule Miljanić

V.D. GLAVNOG I ODGOVORNOG UREDNIKA:

Branislav Kadić (067991226)
e-mail: ninaivlado@t-com.me

TEHNIČKI UREDNIK: Dragan Lučić

LEKTURA: Nataša Dajković

Redakcijski odbor „Pčelarstva“:
Danilo Vuković, Dragana Šutović,
dr Mirjana Bojanić-Rašović,
Marjan Plantak, mr Radoslav Bele
Zečević, mr Sanida Šabotić-Adžović

POKROVITELJ:

MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE,
ŠUMARSTVA I VODOPRIVREDE

Adresa Redakcije:

Grbe bb, Danilovgrad;
ŽR 510-207440-72
CKB, Podgorica
Sa naznakom: Za SPOCG

ISSN 1800-5411

Rješenjem Republičkog sekretarijata za informacije br. 285 od 11. 01. 2001. godine „PČELARSTVO“ je upisano u evidenciju javnih glasila Crne Gore. Aktom Republičkog sekretarijata za informacije 04/01-355/2001. godine časopis je oslobođen obaveza plaćanja poreza na promet.

ŠTAMPA:

HKS SPEKTAR
PODGORICA

IZVANREDNO REALIZOVANA STUDIJSKA POSJETA ŠVAJCARSKIM PČELARIMA U KANTONIMA TICINO I OBWALDEN

NEZABORAVNO ISKUSTVO I KORISNA EDUKACIJA

Skoro će vijek od osnivanja crnogorskog pčelarskog saveza koji je, iz godine u godinu, iz decenije u deceniju, stvarao sve bolje uslove za rad i privređivanje u oblasti jednog od najomiljenijih čovjekovih zanimanja. Njegovu impozantnu biografiju krase, prije svega, uzorni pčelari, mnoga udruženja, razne manifestacije i sajmovi, druženja i prijateljstva, nadasve sve ono što jednu organizaciju, kao što je sadašnji SPOCG, čini prestižnom u poljoprivrednom sektoru.

Među aktivnostima koje doprinose razvoju i afirmaciji pčelarstva u našoj zemlji, posebno mjesto zauzimaju terenske aktivnosti, a naročito praktičan rad i njegovo usavršavanje, kako u zemlji, tako i u inostranstvu — posebno u zemljama regiona i širom Evrope. Da bi se nastavio kontinuitet na tom planu,

SPOCG je u saradnji sa Ministarstvom poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede organizovao studijsku posjetu švajcarskim kolegama u kantonima Ticino i Obwalden, odakle su se članovi naša ekspedicije vratili sa lijepim utiscima i nezaboravnim iskustvom. Za priču koja slijedi postarao se ugledni i vrsni pčelar Vukota Radević iz podgoričkog udruženja.

Putovanje je organizovao SPOCG sa našim prijateljem Peterom Amhotom i agencijom „Kontiki Travel” iz Podgorice. Na put se krenulo 6. avgusta, polaskom iz glavnog grada u 5.30 časova, i trajalo je do 13. avgusta, dolaskom na polazno odredište u 8 časova. Studijsku delegaciju činilo je 30 predstavnika pojedinih crnogorskih udruženja i tri službenika Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivre-

de, kao i organizator ove ekspedicije — Švajcarac Peter Amhot. Posjetili smo Švajcarsku, koja je prostorno tri puta veća od Crne Gore i ima devet miliona stanovnika. To je jedna od najbogatijih država na svijetu, a svoj prosperitet u velikoj mjeri duguje činjenici da više od 400 godina nije učestvovala u ratovima. Prema dostupnim podacima iz 2022. godine, u Švajcarskoj je bilo 16.500 registrovanih pčelara koji su posjedovali 183.000 pčelinjih zajednica ili 11 košnica po jednom pčelaru. Zbog ograničenog radnog vremena vozača, a shodno saobraćajnim propisima, takođe i zbog naših obaveza u ovoj lijepoj državi, posjetili smo pčelara Sandra Paratora u kantonu Ticino, tako da smo u Italiji organizovali dva noćenja — prvo veče u Palmanovi, a drugo u predgrađu Milana. Poštujući program

posjete, 8. avgusta, oko 13 časova, stigli smo u kanton Ticino, u mjestu Banco kod Pratora, gdje smo obišli osnovni pčelinjak i poslovne prostorije ovog uzornog domaćina. Gospodin Sandro ima više od 400 pčelinjih zajednica na više lokacija. Takođe, u svom posjedu raspolaže sa savremenom pčelarskom opremom, među kojom se izdvajaju vrcaljka i pakierka, dok je jednu prostoriju isključivo namijenio za skladištenje meda i nastavaka sa ramovima, to jest hladnjaču, kao i pratećim sadržajima za besprekorno funkcionisanje jednog pedantnog gazdinstva. Med prodaje na veliko, po cijeni od 22 eura po kilogramu, a na kućnom pragu dvostruko skuplje. Sandro ima i sertifikat Bio Suisse za integralnu proizvodnju. Naši pčelari su sa Sandrom vodili sadržajnu pčelarsku raspravu i razmjenjivali lična iskustva iz ove oblasti. Tom prilikom

Sandro nas je upoznao sa sredstvima koja koristi za zaštitu društava od varoe i drugih parazita. Tu preventivu vrši isključivo kisjelinama – mravljom i organskom. Paratore je u sklopu ove posjete za našu delegaciju pripremio bogatu trpezu na kraju druženja. Naš

predsjednik Radule Miljanić prigodnim je riječima zahvalio domaćinu na srdačnom gostoprimstvu i uručio mu skromne poklone u znak sjećanja na ovaj susret i prijatne trenutke provedene na njegovom imanju.

IDEMO DALJE

Nakon ove posjete, delegacija nastavlja putovanje prema centralnom i najmanjem kantonu Švajcarske, Obwaldenu. Interesantno je istaći da smo od kantona Ticino do kantona Obwalden putovali i tunelom Sankt Gotthard, dugim 17 kilometara, koji je izgrađen 1980. godine. Tada je važio za najduži na planeti. Stigli smo u centar Obwaldena 8. avgusta, u mjesto Sachseln i smjestili se u hotele Kreuz i Erdge. Domaćin našoj delegaciji tog dana bilo je rukodovstvo Udruženja Bienen Obwalden, koje je formiralo organizacioni odbor za naš prijem, u sastavu Brigitte Vonflue, Rudolf Haloger i Bruno Zumböhi.

Devetog avgusta u jutarnjim satima ugostio nas je Kristof Pilamstad, ministar u Kantonu Obwalden, i upoznao nas s ličnom kartom ovog područja, s posebnim osvrtom na saradnju s tamošnjim pčelarima. Predsjednik Miljanić zahvalio je Kristofu na srdačnom dočeku i poklonio mu je bocu crnogorskog vina. Zatim nas je ugostila istoričarka kantona Silvija Burch, koja je predstavila istorijski značaj Obwaldena za državu Švajcarsku. Počasćeni smo aperitivom i vrhunskim šampanjcem. Nakon toga, obišli smo Udruženje Bienen u njihovom namjenskom objektu, u okviru kojeg smo posjetili i manji pčelinjak.

RADULE MILJANIĆ: MISIJA ZA PAMĆENJE

Za predsjednika SPOCG Radula Miljanića posjeta pčelarima u Švajcarskoj je bila sigurno jedna od najuspješnijih pčelarskih studijskih posjeta, koja je obavljena u prethodnom periodu.

Sve je funkcionisalo besprekorno od starta do cilja i natrag. Agencija je svoj dio posla obavila na visokom profesionalnom nivou, u skladu s principima odgovornog poslovanja. Program posjete i doček od strane domaćina u kantonima Ticino i Obwalden je za svaku pohvalu. Ovakvo gostoprimstvo se rijetko srijeće, pa im dugujemo neizmjernu zahvalnost, prije svega Udruženju Bienen, kao i našem iskrenom prijatelju Peteru. Boravak u Švajcarskoj ostaće nam u najljepšim sjećanjima, jer je sve bilo onako kako smo zamislili. Doček u švajcarskim kantonima, kompletan sadržaj posjete i druge aktivnosti, zaslužuju najveću ocjenu. Ako tome dodamo i vrlo kvalitetno iskorišćeno slobodno vrijeme za obilazak kulturno-istorijskih znamenitosti, onda priča sa ove studijske posjete postaje potpuno zaokružena, na zadovoljstvo svih članova delegacije, nije štedio komplimente Miljanić na račun višednevnog obilaska.

Tu nam je pripremljen ručak o trošku domaćina, a zanimljivo je da su stolovi za ručavanje bili ukrašeni zastavama dvije prijateljske zemlje. Zatim smo prisustvovali predavanjima na temu „Pčelarenje, kontrola i marketing meda u Švajcarskoj“, a za katedrom je bio Markus Mišel iz Udruženja Bienen. Po završetku tog predavanja, uslijedila je sadržajna razmjena iskustava i rasprava o našim i njihovim zapažanjima i impresijama. Druga tema se odnosila na priču o pčelarenju u Kantonu Obwalden, o čemu je govorio Bruno Zumbui. Nakon edukacije, ponovo se vodila diskusija na ove teme. Zanimljivo je reći da smo imali dva prevodioca i slajdove koji su prevedeni na crnogorski jezik. Poslije uspješnog dana, u hotelu Kreuz je priređena večera sa specijalitetima alpske kuhinje.

Dana 10. avgusta posjetili smo Kanton Lucern i istoimeno sjedište,

ŠUTOVIĆ: VAŽAN KORAK KA MODERNIZACIJI DOMAĆEG PČELARSTVA

Među predstavnicima MPŠV, koji su posjetili jednu od najatraktivnijih alpskih zemalja, bila je i samostalna savjetnica Dragana Šutović. Ona je saopštila svoje impresije, posebno ističući značaj ovakvog vida edukacije u drugim regijama mimo crnogorskih granica.

Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, u saradnji sa Savezom pčelarskih organizacija Crne Gore, realizovalo je studijsku posjetu Švajcarskoj, sa ciljem razmjene znanja i iskustava sa renomiranim švajcarskim pčelarima. Tokom boravka, delegacija je imala priliku da se upozna sa savremenim praksama u oblasti pčelarstva, kao i da prisustvuje stručnim predavanjima i naučnim sesijama, koje su obuhvatile teme, poput održivog upravljanja pčelinjim zajednicama, kontrole bolesti, kako funkcionišu pčelarska udruženja u Švajcarskoj i dr. Ova posjeta predstavlja važan korak ka modernizaciji domaćeg pčelarskog sektora, jačanju institucionalne podrške i podsticanju profesionalizacije pčelarske proizvodnje. Predstavnici Ministarstva su imali priliku da sagledaju modele podrške pčelarima u Švajcarskoj, što može poslužiti kao osnova za unapređenje domaćih politika i programa subvencionisanja. Pored tehničkih znanja, ostvareni su kontakti za buduću saradnju, razmjenu stručnjaka i zajedničke projekte koji će doprinijeti razvoju pčelarstva, kao strateške grane poljoprivrede. Edukacija i motivacija domaćih pčelara, posebno mladih, ključni su za očuvanje pčelinje populacije i povećanje konkurentnosti domaćeg meda na veoma zahtjevnom međunarodnom tržištu.

Ministarstvo će nastaviti da podržava ovakve i slične inicijative, koje doprinose razvoju znanja, inovacija i održive poljoprivrede, rekla je Šutović.

tačnije jedan od najatraktivnijih gradova Švajcarske. Napravili smo par fotografija pored Lucernskog lava, perfektno isklesanog, koji simbolizuje pale vojnike švajcarske garde, koji su čuvali francuskog kralja; zatim most Kapela, najstariju drvenu ćupriju u Evropi iz 1333. godine. Mlinarski most sa detaljima „ples smrti“ i najljepši mali trg u Švajcarskoj – Sternen.

Poslije podne, posjetili smo pčelara Robija Rohrera u opštini Kisvil u Oberwaldu, jednog od najvećih

pčelarskih gazdinstava u tom kraju. Robi proizvodi kremasti, odnosno kristalizovani med, kao i matice za tržište. On posjeduje modernu pčelarsku opremu sa specijalnim hladnjačama i potvrdio je da pčelinje zajednice štiti kisjelinama od varoe i parazita. Shvatili smo da oni ne znaju za amitraz i ostale pesticide. Od njega smo dobili informaciju da ni Švajcarska, po pitanju falsifikata i prevara u proizvodnji meda, nije imuna. Robi nas je obavijestio da u

Paratorova vrcaljka

kontinuitetu proizvodi šumski med od medljike i medne rose. I sa njim se vodila veoma interesantna rasprava o svemu. U popodnevним satima smo posjetili i najstariju pilanu na vodeni pogon u Evropi, koja je, uz još jednu iz Njemačke, u radnom stanju. Tu smo razgledali i eksponate u Muzeju antike iz oblasti zanatstva, radnih mašina i alata, pobrojava redom aktivnost Radević i nastavlja.

DOČEK ZA PAMĆENJE

Kompletan program i studijsku posjetu Udruženju Bienen u Obwaldenu završili smo svečanom večerom u režiji domaćina. Prisan doček ostaće nam u najljepšem sjećanju. Ugostili su nas i ispratili uz svirku alpskog roga, simbola švajcarske kulture, kao i jedinstvene muzičke atrakcije.

Bio sam posebno impresioniran

jelovnikom, koji je uključivao pića po izboru (vino, pivo, sokovi) i nacionalni specijalitet – biftek na žaru. S njihove strane čuli smo više pozdravnih govora, a mi uzvratili na isti način, uz iskrenu zahvalnost predsjednika Miljanića na izvanrednom dočeku, uz poziv da se obnovi druženje u Crnoj Gori. Razmijenjeni su i prigodni pokloni u vidu paketića sa njihovim tradicionalnim namirnicama. Time je i zvanično završena studijska posjeta.

Krenuli smo 11. avgusta u 8.30 časova iz Obwaldena prema Italiji i prošli kroz Komo, grad koji se nalazi na obalama istoimenog jezera. Tu smo se kratko zadržali, a zatim nastavili do Noventa di Piave i tamošnjeg hotela da bi se odmorili i prenoćili. Dana 12. avgusta, u ranim jutarnjim satima, posjetili smo Veneciju i uživali u vožnji brodom, a zatim smo krenuli za Crnu Goru u 16 časova. Vozili smo se čitavu noć i u Podgoricu smo stigli 13. avgusta, u 8 časova, završio je Radević.

ATRAKTIVNE DESTINACIJE

Radević kaže da je bilo malo slobodnog vremena da bi upoznali i vidjeli sva mjesta kroz koja su prošli. Ipak pojedine atraktivne destinacije nijesu zaobišli. Verona je jedan od najromantičnijih gradova Evrope, posjetili smo centralne trgove Bra i Erbe, te kuću Dantea Aligijerija, grobnice porodice Della Scala, čuvenu Julijinu kuću i najpoznatiji objekat u gradu – rimsku Arenu u Veroni. Milano je najveći italijanski grad i ekonomsko sjedište države. Posjeta je obuhvatala Milansku katedralu, remek djelo gotike, građeno 750 godina, zatim najčuveniju opersku kuću na svijetu, Milansku skalu, čuvenu pješačku galeriju Vittorio Emanuele, centralni trg Duomo, ulicu Mercanti i Zamak Sforca. Venecija je po mnogima najljepši grad na svijetu, a posjeta je obuhvatala vožnju brodom iz mjesta Punta Sabbioni do Rive robova, Trga Svetog Marka sa Duždevom palatom, sjedištem venecijanskih vladara duže od hiljadu godina, zatim Most uzdaha, Crkvu Svetog Marka, sa ostacima svetitelja, most Rialto, Crkvu Santa Maria della Salute, zaključio je autor ovih redova.

B.K.

ALEKSIĆ: IMAJU BOLJU OPREMU, ALI JE NAŠ MED KVALITETNIJI

Za jednog od prekaljenih crnogorskih pčelara Ratka Aleksića, iz Nikšića, bilo koji odlazak na edukaciju ili usavršavanje je od velikog značaja.

Ova studijska posjeta je posebno bitna. Posjetili smo jednu prelijepu zemlju u srcu Evrope, u kojoj vlada red, rad i disciplina. Pored prijateljskog i domaćinskog dočeka, imali smo priliku da obiđemo njihove pčelinjake i objekte sa savremenom tehnikom i tehnologijom. Takođe, razmjenjivali smo iskustva i upoznali smo se sa njihovim načinom rada i metodama koje studiozno usavršavaju. Trudili smo se da upijemo što više znanja, naročito kada je bilo riječi o pčelinjim bolestima koje su prisutne i u Švajcarskoj. Kao i kod nas, najveći problem je krpelj varoa kojeg oni uništavaju mravljom kisjelinom, oksalnom kisjelinom i ljekovima na bazi timola. Na jednom od pčelinjaka imali smo priliku da registrujemo i novu bolest – hroničnu paralizu krila, za koju još uvijek nije pronađen adekvatan lijek.

U Švajcarskoj glavna paša traje od početka aprila do početka jula i uglavnom se radi o šumsko-livadskom medu i, u manjem obimu, lipovom i od kestena. U kantonu Obwalden, u podnožju Alpa, kao i u ostalom dijelu Švajcarske, u avgustu je sve zeleno. Livade kose čak i do devet puta godišnje, tako da nemaju problema sa nedostatkom polena u toku ljeta. Prosječni prinosi po košnici su im oko 20 kg. Cijena meda se kreće od 19 do 27 franaka. Premda nema ljekovitog bilja u značajnijem obimu, mislim da je naš med ipak kvalitetniji. U dijelu u kojem Švajcarci prednjače su objekti i oprema za pčelarstvo. Kada saberem utiske, sa zadovoljstvom mogu kazati da je ovo studijsko putovanje iznjedrilo i novo prijateljstvo između pčelara Švajcarske i Crne Gore, a o njihovom gostoprimstvu neću trošiti riječi, rekao je Aleksić.

BOGATSTVO UKUSA I MIRISA

Godina, snagom pčelinje marljivosti, već prođe, a mi smo ponovo skupa, kako smo i obećali prošlog ljeta, da zajedno proslavimo i obilježimo četrnaesto izdanje naše manifestacije „Dani meda i zdrave hrane”, koju brižljivo baštini jedno od najstarijih udruženja u Crnoj Gori – UP „Mojkovac”.

Ovim riječima je pozdravila prisutne divna Nina Marković, ističući da protekla decenija i svjedoči o činjenici da je pčelarstvo ljubav i poštovanje prema prirodi i njenom očuvanju, kako bi nam ona i dalje nesebično uzvraćala zdravim ekološkim plodovima. Ovaj lijepi uvod ogledao se i u bogatstvu ukusa i mirisa na pripremljenim štanovima vrijednih domaćina.

Zatim je prvi čovjek ovog udruženja Duško Jokić zahvalio svima na prisustvu i izdvojenom vremenu da lično doprinesu značaju i svrsi ove jedinstvene smotre domaće radinosti.

Bez obzira na okolnosti i svakodnevne obaveze, mi se okupljamo u najboljem raspoloženju, ponajviše zahvaljujući marljivom radu vrsnih izlagača, koji ne štede truda i vremena da svoja gazdinstva predstave u najboljem izdanju. I tako već 14 godina, na radost svih – organizatora, posjetilaca, dragih gostiju, ljubitelja dobre kapljice i samog grada. Pored meda, raduje me što su izlagači ponudili i ljekovito bilje, suvenire, sokove, vino i rakiju – sve ono što, gotovo neizostavno, krasi trpeze naših domaćina, rekao je Jokić i dodao da je pčelinje zujanje simbol je plodonosnog rada i savršene harmonije jednog uređenog društva. Uči nas da, uz predan rad, moramo imati i pouzdane saradnike – jer samo tako mozaik koji gradimo može imati čvrst temelj i dugoročnu održivost.

Naša saradnja je čvrsta spona sa našim prijateljima i iz drugih udruženja pčelara kako iz Crne Gore, tako i iz regiona. Saradnja u razmjeni iskustava, edukaciji, savjetima, kao i pomoći pri mnogim poteškoćama sa kojima se pčelari susreću,

naročito tokom prolječnih i jesenjih dana, jeste okvir koji, kao pčelino saće, ima svoje plodove u kvalitetu i raznovrsnosti pčelinjih proizvoda. Da su zdrava ishrana i pčelinji proizvodi bitan елеманат u turističkoj ponudi našeg grada i podneblja, pokazuje nam saradnja sa lokalnom turističkom organizacijom i Sekreterijatom za poljoprivredu Opštine Mojkovac. Upravo se u ovakvim manifestacijama ogleda njihov značaj – ne samo kroz posjetu naših sugrađana, već i brojnih turista, koji sve više pokazuju interesovanje za proizvode iz riznice zdrave hrane. To su darovi prirode našeg kraja, koji obiluje ljepotom i raznovršnošću biljnog svijeta. Planine Bjelasica i Sinjavina, Prošćenske planine i dolina rijeke Tare nude izuzetne livade i pašnjake, što našim pčelama omogućava da proizvode med vrhunskog kvaliteta – po kojem smo prepoznati, kako u zemlji, tako i van nje, naglasio je Jokić.

Dodao je da je ove godine, zbog ograničenog prostora uslovljenog radovima na gradskom trgu, broj izlagača nešto manji, ali da to ni na koji način ne umanjuje značaj događaja.

Saradnja i prijateljstva koja se ovdje njeguju ostaju snažna i traju – sa željom da se iz godine u godinu dodatno razvijaju i unapređuju.“

On je svim pokroviteljima, predsjednicima drugih udruženja, posebno predsjedniku udruženja pčelara Prijeplja, gostima i učesnicima programa zahvalio, sa željom da se tradicija nastavi na obostrano zadovoljstvo.

PROGRAM

Shodno programskom konceptu manifestacije, istu je otvorio predsjednik SPOCG Radule Miljanić, ne štedeći komplimente na račun uspješnog rada i poslovanja ovog, kako je rekao, odlično organizovanog udruženja, čije je rukovodstvo maksimalno posvećeno servisiranju potreba svojih članova.

Savez će uvijek biti iskreni partner svima koji doprinose razvoju i afirmaciji pčelarstva u Crnoj Gori. Na tom planu UP „Mojkovac“ pravi je primjer kako se, korak po korak, stvaraju sve bolji uslovi za pčelaranje i kako se vodi računa o članovima, posebno onima mlađima čije vrijeme

tek dolazi, istakao je Miljanić i upoznao prisutne sa tekućim aktivnostima saveza i novim projektima koji će biti na dnevnom redu.

Za dobro raspoloženje postaralo se KUD „Vesna“, prepoznatljivo po čuvanju tradicije folklora rodnog mjesta i naše zemlje, zatim poznata interpretatorka nacionalnog melosa i pjesama Tanja Šeter i gošća iznenađenja – simpatična pionirka Simona Vujičić. Druženje je nastavljeno na predavanju Velizara Cimbaljevića i u restoranu „Serdar“, gdje je domaćinu na gostoprimstvu zahvalio kolega iz Podgorice – Mirko Šćepanović.

B.K.

МОСТ ИЗМЕЂУ ТРАДИЦИЈЕ И МОДЕРНОГ НАЧИНА ЖИВОТА

Главни градски трг у Бијелом Пољу поново су 15. септембра украсили вриједни домаћини и произвођачи меда из наше земље и окружења, који су увеличали пригодну свечаност поводом 89 година од оснивања УП „Пчелар”. Традиционална манифестација „Мед – храна и лијек” окупила је пчеларе из Мојковца, Цетиња, Берана, Андријевице, Пљеваља, Никшића, Пријепоља, Ариља, Нове Вароши, Вишеграда и града домаћина. Све присутне срдечно је поздравио помоћник секретара Секретаријата за рурални и одрживи развој ове општине – Саид Арслановић, истичући да ова смотра здраве еколошке хране све више добија на значају како на локалном, тако и на државном и међународном нивоу.

Пчеларство није само важна грана пољопривреде, оно је и чувар биодиверзитета, ослонац здравој исхрани, али и мост између традиције и модерног начина живота. Мед и други пчелињи производи представљају праве драгоцености природе, јер из сваке теглице меда стоји велики труд, знање и неизмјерна љубав према најмарљивијим створењима на планети. Зато је на нама да и даље пружамо несебичну подршку онима који педантно раде како би заједничким снагама унапређивали постојећи квалитет и високе стандарде у производњи меда, његујући свијест о вриједностима домаће радиности. Самим тим, овај сајам је право мјесто гдје се та подршка и узајамно повјерење

сусријећу, гдје произвођачи добијају прилику да афирмишу своја узорна газдинства и своје производе, а потрошачи и купци да их препознају и увјере се у њихов квалитет. Зато је Секретаријат и ове, као и претходних година, препознао значај овог догађаја и пружио финансијску помоћ у његовој припреми и реализацији, рекао је Арслановић отварајући изложбу, са жељом да наредне године буду још медније и успјешније у сваком погледу.

Овим поводом он је подсетио да су пчеларство и мед јединствени симболи здравља, заједништва и одрживог развоја.

За председника Удружења Лазара Томовића сувишно је трошити ријечи када се говори о оваквим и сличним манифестацијама, тим прије јер сâм назив „Мед – храна и лијек” довољно казује.

МЛАДИМ ПЧЕЛАРИМА ПО ПЕТ КОШНИЦА

Секретар општинског Секретаријата за пољопривреду Кемал Алић предао је на употребу младим пчеларима по пет кошница, који су се, како је рекао, определијели за једно од најљепших занимања. Његова жеља је да младићи и дјевојке крену стопама њихових претходника, који су у минутих девет деценија пружали немјерљив допринос афирмацији и просперитету пчеларства у Бијелом Пољу и Црној Гори уопште. То су: Зухра Зороњић, Рамиз Мучић, Стефан Фемић, Емин Идризовић, Алдин Суљевић, Александра Бошковић, Емин Алић, Анес Хоџић, Самра Салковић, Хилмо Чиндрак, Изо Мекић, Видоје Кнежевић, Јасмин Врева, Санел Кочан и Зихно Кујовић.

Било који пчелар излагач је велики прегалац, боље речено умјетник-виртоуз, када успијева да произведе мед и уједно одржи своја друштва у животу, борећи се са многим недаћама, а прије свега са болестима пчела и све израженијим климатским промјенама. Због тога је нама пчеларима неопходна подршка ресорног министарства и локалне управе, која би требало да буде већа, имајући у виду приоритет пчеларства у cjелокупној пољопривредној грани како за произвођаче, тако и за друштво у cjелини. Ове године на нашем подручју приноси су се кретали од солидних до веома добрих, зависно од локације, што у глобалу значи да је сезона била успјешна, рекао је Томовић и захвалио је општини, Министарству, СПОЦГ и бројним спонзорима који су омогућили одржавање изложбе.

СУБВЕНЦИЈЕ

Пчеларство у Бијелом Пољу има дугу и богату традицију, а разноврсност медоносног биља пружа повољне природне услове за развој ове дјелатности. На обалама Лима пчеларством се бави око 250 вриједних домаћина, који посједују преко 6.500 пчелињих друштава. Самим тим, значај пчеларства огледа се у производњи меда и других пчелињих производа, али и опрашивању биљака, чиме се директно утиче на повећање приноса разних пољопривредних култура. Све наведено су довољни разлози да локална управа у буџету има посебну ставку која се односи на субвенције у набавци кошница и дјелова пчеларског прибора, а све активности се реализују у сарадњи са Удружењем, Министарством пољопривреде, шумарства и водопривреде и пчеларима који су регистровани у МПШВ. То прије свега значи да су циљеви оваквог вида подршке очување квалитета и побољшање здравствене исправности пчелињих производа, обезбјеђивање савремене пчеларске опреме и увећање броја пчелињих друштава.

На конкурс, који је трајао до 31. августа текуће године, неопходну документацију је предало 36 потенцијалних корисника, а максимални износ новца за ову мјеру не може бити већи од 300 еура.

АГРОТУРИЗАМ

Директорица локалне Туристичке организације Виолета Обрадовић је, говорећи о циљу организације сајма, нарочито ставила акценат на жеље и потребе пчелара и самог удружења, да на једном мјесту понуде широку палету домаћих производа.

Газдинства која су се определијелила за пчеларство предано раде на обезбјеђивању егзистенције за своје породице тако што себи и друштвеној заједници нуде врхунски мед са ових простора. То уједно значи да Црна Гора има што да понуди у области пољопривреде и сектору туризма, као уско повезаним привредним дјелатностима, које на најбољи начин стављају до знања скептицима да овдје треба остати и живјети од сопственог рада. Било би добро спојити ове двије гране како би агротуризам дао пуни допринос развоју и просперитету наше земље. Приоритет је промовисати пољопривреду и сеоски туризам, а сјевер по том питању има огромне потенцијале и природне ресурсе, појаснила је Обрадовић.

У свечарском дијелу манифестације, предсједник СПОЦГ Радуре Миљанић уручио је сертификате о стручној квалификацији за звање пчелар/ка онима који су успјешно положили испит и показали завидно знање у теоретским задацима и практичним радњама. То су: Драган Гавриловић, Сениша Јоксовић, Саша Стевановић, Мурат Идризовић, Бесим Салковић, Лазар Томовић и Вељко Ђуровић.

Едукација је вишеструко битна са аспекта даљег

развоја пчеларства, јер морамо ићи у корак са науком и технологијом, а проблеми са којима се боримо су све израженији и односе се на садашње и нове болести, нелојалну конкуренцију и разне видове фалсификата. Све је више изазова на глобалном плану који обесхрабрују појединце да наставе са радом у пчелињацима. Ипак мислим да имамо снаге да се изборимо са свим недаћама и да и даље нудимо све захтјевнијем домаћем и страном тржишту квалитетни мед који је већ одавно добио епитет црногорског бренда, увјерен је Миљанић.

У кратким цртама он је присутнима изнио детаље и важност недавне студијске посјете швајцарским пчеларима у кантонима Тицино и Обервалд.

Б.К.

ПРИНОСИ

Лијепо аранжирани штандови привукли су пажњу драгих гостију, посјетилаца и потрошача који су могли да се увјере у разноврсност понуде и богатство квалитетних домаћих производа. Поред тезги су многа позната лица и прекаљени пчелари, који су углавном задовољни овогодишњим приносима и поред лоших временских прилика и велике суше. Међу њима је био и један од рекордера – Радован Делић, који је врцао и до 35 кг меда по кошници. Када се узме у обзир да му се пчелињак налази на катуку Суводо, на надморској висини од 1.800 метара, свака додатна ријеч је сувишна.

Са пољана пуних разних чајева, са рибизли и малињака мед може бити само врхунски, увјерио нас је делија са Бјеласице, који све прода на кућном прагу. Недалеко од њега, био је и Саша Стевановић из Бањег Села, који поред шумско-ливадског меда нуди и прополис, медовачу и друге пчелиње производе. Пчеле сели и у Блишково, као и на планину Стожер. За себе ће рећи да је хобиста и да пчелари ради путовања и дружења, али по понуди то се не би рекло. Напротив, ради се о и те како посвећеном љубитељу пчела и природе. Приносима је задовољан и Рафит Мустафић, из села Бољанина, са више од 20 кг по кошници. Овога пута су Ратко и Аранђел Ралевић изложили опрему, храну и љекове. Овај кратки запис са поменутих саговорницима само је увод у наредне приче и репортаже о њима и њиховим колегама из Бијелог Поља јер то они и заслужују. За добру атмосферу и штимунг на тргу постарала се група „Музички сигнали“, која је направила дивну увертуру за дружење у ексклузивном ресторану „Ушће“ на обали Бистрице.

ЈОШ ДВА ЗЛАТА РАТКА АЛЕКСИЋА СА MSP У NOVOM SADU

NI MANJE ZEMLJE NI BOLJEG KVALITETA MEDA

Ugledni nikšićki pčelar Ratko Aleksić, inače sekretar PO Nikšić, je ove godine po treći put uzastopno izlagao svoj med na MSP u Novom Sadu. Poslao je dva uzorka sa svog pčelinjaka i to šumsko-livadski med i med od ljekovitog bilja. Po tradiciji, nakon ozbiljnih analiza u laboratoriji na novosadskom Institutu, oba su visoko kotirana. Šumsko-livadski med je nagrađen zlatnom medaljom a med od ljekovitog bilja najvećim priznanjem, velikim zlatom. Ovogodišnja priznanja sa onim iz prethodne dvije godine su Aleksićeva osma zlatna odličja, i pravi dokaz da je crnogorski med sa teritorije Opštine Nikšić, kad je u pitanju kvalitet bez premca.

Impresije sa ovogodišnje sajamske smotre Aleksić je ovako saopštio. Bilo mi je ovo treće uzastopno učešće na sajmu đe su bili izlagači iz 40 zemalja. Ovoga puta sam imao privilegiju da putujem sa poljoprivrednicima iz rodnog grada za koje je lokalna uprava obezbijedila besplatan prevoz i platila hotelski smještaj za dva dana, što je za svaku pohvalu. Objasnili su mi ljubazni domaćini kako je tekao proces ispitivanja, u priznatoj i poznatoj Evropskoj laboratoriji, đe je i pored velike konkurencije potvrđeno da su moji uzorci meda nespornog kvaliteta. Kako su na ocjenjivanju radili najpoznatiji stručnjaci, bilo je izuzetno zahtjevno i njihov jedinstven zaključak je da je kvalitet meda vrhunski. Jedan od organizatora Dragan Čanidžić u svom obračanju nagrađenima je posebno naglasio kvalitet crnogorskog meda, napomenuvši da veliki trud i pošten rad na kraju iznjedrili visoki kvalitet. Zaključak je veoma jasan, da „Ni manje zemlje ni boljeg kvaliteta meda“, upravo se odnosila na moje nagrade, što je svakao za ponos ne samo za mene i porodicu nego i za sve crnogorske pčelare, rekao je Ratko Aleksić.

PO Nikšić

VELIKA ŠTETA BEZ NADOKNADE

Ako je pčelinjak Mojkovčanina Danila Vukovića udaljen svega nekoliko koraka od porodične kuće, to nije spriječilo medvjeda da pričinu ogromnu štetu i praktično uništi veći broj košnica ovog uzornog domaćina i iskusnog pčelara. Vuković putem medija i udruženja pčelara želi da upozori kolege i mještane da je broj medvjeda u tom kraju izuzetno porastao, do te mjere da je gotovo nemoguće prošetati šumom a da se ne naiđe na ovu opasnu životinju.

– Pčelinje zajednice bile su stacionirane svega tri metra ispred kuće u kojoj povremeno boravimo. Iznad tog objekta, tridesetak metara dalje, nalaze se dvije kuće sa porodicama, stokom i drugim pčelinjakom. Uprkos svemu, medvjed je došao bukvalno pred kuću, u večernjim satima i potpuno uništio tri pčelinje zajednice, navodi Vuković.

– Pčelar sam od kada znam za sebe, rođen sam u pčelinjaku, a imam 73 godine. Držim blizu stotinu košnica i o pčelama znam sve. Problem je u zakonu – medvjed je zaštićen, a pčelar nije. Po sadašnjem propisu, pčele praktično morate držati u kući da biste ih zaštitili. Ako ih bilo gdje drugo napadne medvjed, vi kao pčelar ne dobijate nadoknadu jer zakon štiti životinju, a ne domaćina koji trpi štetu, ogorčeno objašnjava Vuković. On ističe da pčelar, kako bi imao pravo na nadoknadu štete, mora da ispunjava niz zahtjeva: da oko pčelinjaka postavi električnu ogradu („čobanicu“) i dodatno veže lovačke pse. Samo u tom slučaju zakon prepoznaje njegovu odgovornost i omogućava eventualnu naknadu štete.

– To su ogromni izdaci i dodatni naponi za pčelare, a rad sa pčelama je ionako težak, svakodnevan i iscrpljujući. Zakon je potpuno nepovoljan za nas. Odmah sam prijavio štetu Lovačkom društvu i Odjeljenju za poljoprivredu

u Opštini Mojkovac, ali ne očekujem previše, zaključuje ovaj ogorčeni pčelar.

Iz Lovačkog društva, gdje, kako kaže, rade odgovorni ljudi, na lice mjesta odmah je izašao lovočuvar. Slučaj je fotografisan i sačinjen je zapisnik, a Vuković najavljuje da će podnijeti zvaničan predlog za naknadu štete i prema Lovačkom udruženju i Opštini Mojkovac. Međutim, kako mu je rečeno i od jednih i od drugih, zbog važećih zakona male su šanse da

će šteta biti nadoknađena. Čak i u slučaju pozitivnog odgovora, naknada bi iznosila svega 20% od ukupne štete.

– Možete misliti u kakvoj su situaciji pčelari. To je poražavajuće, s pravom revoltiran, kaže Vuković. Naš sagovornik, koji je ujedno i dugogodišnji lovac, naglašava da je broj medvjeda u okolini Mojkovca izuzetno porastao.

– Ranije, u Štitarici kod Mojkovca, godinama niste mogli ni vidjeti medvjeda. Danas ne možete proći šumom a da ga ne sretnete ili da ne naidete na njegove tragove. Razumijem da životinje treba štiti, ali u mnogim državama postoji planski odstrijel kada se broj jedinki premnoži i kada počnu praviti štetu. Time se čuva prirodna ravnoteža i štite domaće životinje. Kod nas, nažalost, niko ne vodi računa o tome, ističe Vuković.

Navodi i da to nije izolovan slučaj – njegovom rođaku je, pred njegovim očima, medvjed odnio jagnje iz stada na planini.

– Meni je brat prije nekoliko godina izgubio jare – zaklao ga vuk i odnio. Nije mogao da ga odbrani. Pa postavlja se pitanje: treba li više štiti divlje životinje ili domaćinstva? pita se Vuković. On podsjeća i na jedan apsurdan slučaj iz pčelarske prakse:

– Kolega pčelar sa sjevera nedavno je osuđen na zatvorsku kaznu zato što je iznio pčelinjak na planinu i po propisima ga ograđivao električnom ogradom („čobanicom“) radi zaštite od medvjeda. Ispostavilo se da je to bila državna zemlja, pa su ga osudili za uzurpaciju. A kada medvjed napravi štetu – krivih nema. Medvjeda niko ne osuđuje. No možda sam ja i dobro prošao, u šali zaključuje Vuković.

B.K.

ПОСВЕЋЕНИ ПЛЕМЕНИТОМ ЗАНИМАЊУ

Регионална изложба меда, пчелиних производа и пчеларске опреме, 14. по реду, окупила је преко 40 произвођача из земље и региона, а по оцјени учесника, једна је од најбољих организованих манифестација овакве врсте у окружењу. Разноврсност меда, пчелињих производа и пчеларске опреме на штандовима у Улици краља Петра, 5. септембра, допринијела је томе да и произвођачи и посјетиоци буду задовољни.

Драгана Шутовић, самостална савјетница у Министарству пољопривреде, шумарства и водопривреде, истакла је да овај ресор годинама уназад спроводи мјере и програме подршке за пчеларе широм Црне Горе.

Кроз разне видове подршке, едукације и јачање удружења, настојимо да олакшамо рад пчеларима и подстакнемо развој савременог, одрживог пчеларства. Посебан фокус стављамо на очување здравља пчелињих друштава, подизање квалитета пчелињих производа и њихову промоцију на тржишту, казала је Шутовић и похвалила је рад локалне управе која, према њеним ријечима, показује висок степен разумијевања и подршке развоју пчеларства.

Радуре Миљанић, предсједник Савеза пчеларских организација Црне Горе, нагласио је да су овакве манифестације неопходне, јер потрошачима омогућавају да купе по избору квалитетан мед и остале пчеларске производе, а пчеларима могућност размјене искустава, обнављања старих и стицања нових пријатељстава.

Имали смо пчеларску 2025. годину, са аспекта прихода, сасвим успјешну, поготово ако сагледамо климатска дешавања, од кишног прољећа, а од почетка јуна дуготрајне суше. Бојим се да ћемо поново ове јесени имати проблема са квалитетним узимљавањем пчелињих заједница, односно увођењем квалитетних пчелињих друштава у зиму, јер сушно и жарко лјето са превисоким температурама није омогућавало пчелињим заједницама да обезбиједе довољно протеина како би се изглегле квалитетне зимске пчеле, објаснио је Миљанић.

По његовим ријечима глобални проблеми са којима се суочава пчеларство су израженији у региону и шире, него код нас.

Једна делегација Савеза пчеларских удружења, међу којима су били ваши представници, почетком августа посјетила је, можда, најразвијену земљу свијета у сваком погледу – Швајцарску, гдје смо, уз велико гостопримство наших домаћина пчелара, размијенили знања и искуства и увјерили се да смо, када је у питању пчеларство, на сличном или скоро истом новоу. Ускоро добијамо првог доктора наука из области пчеларства, а то би требало успјешно да

покрије једну, у нашем пчеларству, отворену проблематику, нагласио је Миљанић.

ВЕЛИКА ПОДРШКА ЛОКАЛНЕ УПРАВЕ

Дарио Вранеш, предсједник општине, који је отворио манифестацију, казао је да она постаје већ увелико и традиционална, дубоко газећи другу деценију свога постојања.

Надам се да неће звучати нескромно ако кажем да се, некако, наметнуо општи утисак у јавности да је ово једна од најбољих, ако не и најбоља изложба ове врсте у региону. И, наравно, ми ћемо се трудити да тај ниво сачувамо и у значајној мјери унаприједимо. Када кажем да је једна од најбољих манифестација, ту не мислим само на организацију, већ и на велику љубав и посвећеност наших пчелара овом племенитом послу, на масовност, разноврсност понуде меда и пчелињих производа, на једну, уопште узев, позитивну атмосферу дружења, лијепе комуникације и сарадње међу пчеларима, посјетиоцима и купцима, а све то нема цијену, казао је Вранеш.

Он је истакао да ова општина, препознајући значај пољопривреде у цјелини и стављајући ову област у сами врх листе приоритета, сваке године увећава агробуџет, који је ове достигао износ од милион и сто четрнаест хиљада еура и највећи је у Црној Гори и региону. Агробуџет се реализује кроз 22 агробуџетске мјере, а двије се односе директно на пчеларство, у износу од 53.000 евра.

И ту не намјеравамо да се зауставимо. Ове године, кроз директну подршку од 5 еура по кошници и подршку за набавку пчеларске опреме, подржали смо 230 регистрованих

пчелара. Ми знамо да то није довољно и настојаћемо да се у наредним годинама ова средства увећавају, а нашу подршку вама, пчеларима и осталим произвођачима хране, нашим вриједним домаћинима и домаћицама, планираћемо уз максималну сарадњу и уважавање ваших реалних и оправданих захтјева и сугестија. Посебну пажњу усмјеравамо на младе пчеларе почетнике, тако да смо и ове године подржали њих 20, набавком по три пчелиња роја за сваког од њих, истакао је Вранеш.

Он је казао да Општина чини све да сачува наше село, пољопривредника, вриједне домаћине и домаћице, пчеларе, те да управо због тога и у сврху промоције пољопривредних и туристичких потенцијала организује се ова и сличне манифестације.

Наравно, са истим циљем, улажемо значајна средства и рад у изградњу свих видова инфраструктуре на сеоском подручју, једном ријечју, све за развој наше заједничке куће, општине Пљевља, који нико више не може зауставити, поручио је Вранеш.

Манифестацију, у организацији Секретаријата за привреду Општине Пљевља, а у сарадњи са пчеларским удружењима „Матица” и „Све за пчеле, пчеле за све”, под покровитељством Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде, употпунили су игром и пјесмом малишани из вртића „Еко бајка” и чланови КУД „Пљевља”.

ВРИЈЕДНИ ДОМАЋИНИ

Била је ово добра прилика да се мало поприча и са вриједним домаћинима, који су овдје увијек радо виђени. Тако нпр. за Мухамеда Скорупана, из Пљеваља, најбитнија је љубав према пчеларству. Он се, уз помоћ оца, бави пчеларством пуне двије деценије, а пчелињак је стационирао у Бољанићима, у засеку Заселе.

Пчеларство је традиција у породици, тако да љубав према пчелама има непроцјењиву вриједност за мене. Бавећи се пчеларством, дио сам природе, а још давно су велики мислиоци рекли да ако нестане пчела, нестaje и свијета. Најбитнија је љубав према пчелама. Доста људи данас то гледа кроз бизнис. То без љубави не може да функционише. Запослен сам у Управи за шуме и ово је за мене хоби, али

има и користи ако се ради одговорно, казао је Мухамед, који има 80 пчелињих друштава, од дједа је наслиједио десетак кошница и кренуо је да их увећава.

Тренутни број од 80 пчелињих друштава је оптималан јер могу уз помоћ оца да их одржавам. Без породице не би могло да функционише. Ова година је била добра јер пчеле воле када има доста сунца, али је потребно да има и влаге како би биљке лучиле нектар. Имали смо око 500 кг меда. Било је доста губитака, па и истраживања су показала у региону и у свијету да су прошле године били велики губици због недостатка полена, објаснио је Мухамед.

По његовим ријечима, вароа је велики непријатељ пчела, а против ње се бори органским препаратима. Како је навео, цијена меда је 18 еура.

За Јасмину и Миливоја Вајића, из Рудог, у пчелињаку је неопходно бити готово сваки дан. Вајићи су први пут на изложби меда у Пљевљима, а како Јасмина каже, овакве изложбе доста им значе јер упознају људе и размјењују искуства са пчеларима.

Ми смо воћари и то нам је главно занимање. Живимо у селу Миоче, општина Рудо. Засадиле смо лаванду, рузмарин, матичњак, жалфију, смиље. Па смо прије пет година почели да се бавимо и пчеларством. Имамо десетак пчелињих друштава. Породица је укључена у све активности, а добар пчелар мора да је стално присутан међу кошницама. Када је у питању пчеларска година, не можемо баш да се похвалимо. Цијена меда код нас је 15 еура, истакла је Јасмина.

Осим меда, Вајићи имају у понуди и артикле на бази пчелињих производа и биља које узгајају. Како каже, све на органски начин третирају и када је у питању воће, а и пчеле.

Имамо препарате на бази пчелињих производа за јачање имунитета, борове иглице у меду за кашаљ, по чему смо познати, и чија је цијена 5 еура за флашицу од 150 мл. За овај производ смо на београдском Сајму етно хране и пића награђени за квалитет. Имамо мелеме које правимо од нашег биља у комбинацији са пчелињим производима, а и прополис, као главни конзерванс, ту је заступљен. Цијене су од 7 до 10 еура, рекла је Јасмина.

Пријатељ пљеваљских пчелара из Пријепоља Радиша Жарковић за пчеларство каже да је рударски посао. Радиша је сваке године присутан на овој изложби меда, за коју има само ријечи хвале.

За мене, као пензионера, пчеларство је живот. Када сам најнерасположенији или када сам болестан, у пчелињаку се најбоље одморим. Али пчеларство је и рударски посао. Ја сам селећи пчелар, па селидбу пчела морам вршити ноћу. Сада ми је лакше од како сам у пензији јер имам и више времена. Имам 120 пчелињих друштава, а пчеле селим по цијелој Србији. Цијена меда је од 10 до 18 еура, зависно од врсте и поднебља. Имам планински, багремов, сунцокретов, од уљане репице, побројао је Радиша и додао да је ова година била прилично лоша.

Имао сам око три и по тоне меда. Било је бољих година. Најбољи је био сунцокретов мед из Баната и од уљане репице.

Позвао бих све да мед купују на оваквим сајмовима и код провјерених произвођача, јер без праве анализе не може да се препозна фалсификовани мед, сугерисао је Радиша.

НОВА КЊИГА

Књига Александра Радовића Гостиљског „Народна апотека” представљена је у оквиру 14. регионалне изложбе меда, пчеларских производа и опреме Пљевља. Подгоричанин Александар Радовић (57) од ране младости се бави љековитим биљем и његовом примјеном, прије свега у превентиви и јачању организма. Истраживачки рад дуг више од 30 година преточио је у књигу, у којој се налази око 1.400 рецепата, а која је резултат како истраживања већ постојеће домаће и стране литературе, тако и деценијског рада на терену и обиласка планина на Балкану и шире.

Прије свега, разлог за издавање ове књиге, како каже Радовић, била је жеља да се обични људи упознају са љековима из природе, да сазнају како су се наши стари лијечили и да науче како сами да припреме мјешавине трава које ће им живот олакшати и учинити здравијим.

Уз рецепте које нуди, књига се истиче и богатством илустрација љековитих биљака.

Рецензент књиге др Златко Бурић истакао је да се по први пут оваква књига, са оваквим садржајем и илустрацијама, појављује у Црној Гори од домаћег аутора, иако на овим просторима постоји дуга и велика традиција сакупљања љековитих биљака.

Љековите биљке у Црној Гори су непроцјењиво богатство које треба чувати. Оне представљају најсигурнији извор за производњу љекова и у будућности ће имати све већи и већи значај. Тема и порука књиге је: Поштујте природу, њене законе, ваше окружење, ваше најближе и они ће поштовати вас. Широка заинтересована јавност, поборници алтернативне медицине, као и здравствени радници добили су један драгоцен, изнад свега практични приручник о употреби љековитог биља. Међу корицама се налази велики број занимљивих рецепата, савјета, објашњења, поука, порука и информација које могу бити корисне за сваког човјека, породицу и друштво у цјелини, истакао је Бурић.

Он је додао да се књига тренутно преводи на више страних језика, прије свега руски и енглески, а да предстоје и преводи на њемачки и албански језик. Аутор је, између осталог, нагласио да је намјера књиге да алтернатива буде превентива.

Ако будемо слиједили природу, нећемо никад погри-

МЕД СА КОВАЧА У БЕЧУ

Радовић је истакао да је Црна Гора изузетно богата изворним биљним врстама, којих има више од 3.600, а да Велика Британија на свом простору има свега око 450 врста.

У публици је на представљању био и Пљевљак Керим Селмановић, који је испричао анегдоту која потврђује богатство природе пљеваљског краја и Црне Горе, али и недостатак прецизног атласа биљних врста на овим просторима.

Прије неколико година послали смо у Беч неколико тегли меда са Ковача, једном Пљевљаку докторанду научнику, који се бавио електроником, а у том тренутку је радио на усавршавању СМС вага за кошнице. Он је једну од тегли одмах дао на анализу да види о чему се ради и какав је квалитет. И, замислите, они су знали одакле је мед!? Док је Аустроугарска окупирала ове крајеве, имала је и одмаралиште – ваздушну бању на Метљаци, и она је имала већ одавно податке које биљке се налазе на ком терену. Тако су тачно знали да је тај мед са Ковача! И тражили су да им се достави тај мед у великим, неограниченим количинама, што довољно говори о његовом квалитету, истакао је Селмановић.

јешити. У књизи сам настојао да обрадим лијечење 80 људских органа и које биљке из нашег окружења могу да нам помогну у лијечењу, уз констатацију да се и ми хранимо здраво. Други дио књиге говори о томе како се у народној медицини користили ракија, вино, маст, мед, уље и сирће, каже Радовић. Он објашњава да прво треба питати званичну медицину, која је и те како унапредовала, па када се дође до мишљења доктора, онда, уз њихове савјете, може да се примијени и одговарајућа народна медицина.

Чак 98% званичне медицине се наслања на базу љековитог биља, као што су глог, бијела имела, кора од брезе, пелин, који је у нашој земљи најквалитетнији од свих у свијету. А ми то све имамо око себе. Прошетајте, берите љековито биље, продужите себи живот, поручио је Радовић.

Представљање књиге је организовао општински Секретаријат за привреду, а вече је водио књижевник Рајко Палибрк. Аутор је након књижевне вечери, 4. септембра, у холу Центра за културу потписивао купљене примјерке књиге, која кошта 30 еура.

С.З. и М.Т.

KORISNI SAVJETI AUTOHTONOG PČELARA

Višestruki su putevi gospodnji i u tom nepreglednom sazvežđu svako nalazi svoje gazište, odnosno utabane staze svakog odvedu do svoje nafake, što potvrđuje i priča velikog pčelara - Žara Đurđevca. On naslijedi veliku ljubav prema pčelarstvu, iako mu se roditelji nijesu bavili tim zanimanjem. I tako stvori Bog pčelara dobrog, koji kao dijete nađe roj na grani šljive i prenese ga u lipovu dubinu, koja mu kasnije donese pčelarsku sreću. Čuva je još, kao relikviju, jer kad odvaja rojeve iz košnica, odvojenom roju prvo je stanište lipovača, stara gotovo vijek, a onda nastanjuje, roj u košnicu. Žarko - Žara - hipohoristika kojom se služe pčelarske kolege više od pola vijeka je uspješan pčelar, a nije mu jasno šta ga je privuklo da se bavi pčelarstvom, potvrdno saopštava u lakonskoj priči, jer on više tvori nego zbori, po onoj narodnoj, u ćutanju je zlato! Njegovi saradnici imaju odgovor „Lakonika Brevita - Ljubav i talenat”. Na pitanje koliko društava ima, on odgovara na njemu svojstven način. Na više lokaliteta ispaše ima oko 100 društava Dadanblatki i nekoliko dubina. Tri je godine dubinario i počeo sa tri Dadanblatke i istjerao preko 100. Priča mu je kratka, jasna i edukativna: – Obilazim sva pčelarska sajmišta, jer posjeta sajmovima je majka znanja, stručno pčelarska, literatura eliksir je napredovanja u našem poslu. Svake godine redovni sam učesnik pčelarskih druženja, izložbi u Nikšiću, sajmovu u Podgorici i Beogradu koji pojačavaju stečena iskustva u pčelarskoj proizvodnji i radu u pčelinjaku, kaže Đurđevac. On tvrdi da nema pravog meda bez prirodne prihrane, pčelinjih društava. – Svi mi dohranjujemo pčele i tako slabi kvalitet meda u odnosu kada se same hrane - medom kako im je Bog ostavio. Međutim, vremena su se promijenila. Nije više med kakav su jeli naši preci, sad je nadvladala hemija zaprašivanja i liječenja bilja, što je pogubno za pčelinji opstanak i kvalitet meda. I zato možemo reći da nema najboljeg meda, mada se smatra da je šumski najljekovitiji, pojašnjava naš sagovornik. – Nema najboljeg meda, svaki prirodni med je ljekovit, samo što je razlika u sastavu i samim tim različite su njegove namjene u korišćenju i konzumaciji. Bagremov med je lagan, dobar je za organe za varenje, kao sedativ, perfektan je za skidanje kilaže, to je mnogima nepoznato. Supena kašika svaki drugi dan, ako se dobro fizički izmorite, uzmite kašiku meda rastvorenu u dva-tri decilitra vode, jednostavno kilaža polako odlazi, nevjerovatno

je kako djeluje. Livadski med je veoma dobar, on je po ekspertskim analizama poznat po ljekovitosti za kardiovaskularna oboljenja. Sa koprivom je najbolji za prostatu, a inače razni dodaci se kombinuju sa medom, ali sam med po sebi je veoma ljekovit, zbog toga što u njemu ima sve što je potrebno organizmu. Šumski ili crni med ima trideset puta više minerala od drugih vrsta meda, veoma je koristan, može se reći da je on najljekovitiji, samo su neki od savjeta iskusnog Đurđevca. I šta više reći ovoga puta osim da je Žarkova priča nedovršena. Ko želi da ga sluša i posluša, sigurno ima što naučiti!

B. KOPRIVICA

ПРИНОСИ ПРОСЈЕЧНИ И ПОРЕД СУШЕ

Жарко Драгашевић, предсједник Пчеларског друштва „Матица“, истиче да је код већине пчелара у пљеваљском крају завршено врцање меда и да су приноси били просјечни, а код појединих домаћина и прилично добри, зависно од микролокације. Код неких пчелара су просјечни приноси око 25 килограма меда по кошници, док су код других свега 5 до 10 килограма, што даје одређени просјек од око 15 килограма.

За неке пљеваљске пчеларе је најбоља била 2023. година, за некога 2024, а за неке пчеларе ова 2025. Тако сам од једног пријатеља пчелара из нашег пчеларског друштва „Матица“ добио 7. јула поруку коју је он тог дана добио од СМС ваге са свог пчелињака, а која је показала 94,8 килограма меда у одређеној кошници. То значи да је у таквим кошницама било више од 60 килограма меда! И цијена меда је солидна – креће се од 15 до 20 еура.

Куповна моћ становништва ипак опада, а фалсификати меда се еноормно умножавају. Жао ми је суграђана који такозвани мед, а заправо шећерни сируп у који је, можда, стављено мало меда, купују

код непровјерених продаваца и још га плаћају по 15 еура. Срамота је за Пљевља да не постоји ветеринарска инспекција која ће забранити такву продају. Позивам људе да купују мед само код провјерених пчелара, произвођача. Колико су дрски продајци кривотвореног меда показује обијање и пљачкање лабораторије у Србији, која је једина лабораторија на Балкану која може да утврди присуство страних шећера у меду и вину, каже Драгашевић.

Већ трећу годину заредом знатан дио пљеваљских пчелара биљежи добре, односно ове године просјечне приносе, што се не памти у овом крају у претходних пола вијека, али Драгашевић упозорава да се мора водити рачуна о здрављу пчелињих друштава, да борба са вароом мора да се одмах води и да је потребна дуготрајна прихрана пчела, како би пчеле имале осјећај уноса и да тако легло потраје до септембра.

Сва пчеларска наука је до сада препоручивала да се прихрана пчелињих друштава изврши брзо, али Драгашевић сматра да у оваквом периоду крајње суше, када је пчеларска година скраћена мјесец дана, та пракса не би смјела да важи и да је потребно да се

Он додаје да нијесу имали већих губитака на пчелињаку, а да ће остављати и више од 25 килограма меда по кошници да би пчеле добро изимиле.

С обзиром на то да је криза у свим областима, задовољни смо подршком коју нам даје општина и Министарство. Ми смо ове године искористили општинску подршку од 50% за набавку амбалаже за мед, као и подршку Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде за набавку органских љекова против варое, каже Љубиша.

ГОСПИЋИ НЕЗАДОВОЉНИ

Породица Госпић из села Хоћевина пчелари са око 200 стационарних кошница на око 950 метара надморске висине. На пчелињаку редовно раде Милош и његови синови са породицама. Паша је мјешовита – ливада и шума. Милошев син Љубиша (54) истиче да је ова година била лоша за њихов пчелињак.

Ове године је, због велике и дуге суше, паша била слаба. Можда је паша у шуми била мало боља од паше на ливади. Нијесмо задовољни приносима, нарочито у односу на прошлу годину када је просјечно било око 20 килограма по кошници, а сада ни половина од тога. Покушавали смо да не повећавамо цијену, али смо били принуђени да са 15 еура повећамо на 18 еура по килограму меда. Данас сам кренуо са продајом новог меда. За сада је рано да се каже, али нијесам примјетио разлику у потражњи, каже крајем јула Љубиша.

пчелама обезбиједи дуготрајан унос хране.

Климатске промјене, уопштено гледано, довеле су до тога да оно што је за пчеларе био Илиндан, сад је то Петровдан. Крај пчеларске године је помјерен, температуре су биле екстремно високе. Паша је апсолутно престала и сада пчелама слиједи гладовање. Сљедећи унос меда пчеле очекују тек у априлу сљедеће године, а то је веома опасно. Пчелари који не поведу рачуна о правилном зазимљавању пчела и не оставе им довољно меда, чему смо склони, могу очекивати велике проблем, упозорава Драгашевић.

Он додаје да је подршка пчеларима значајна и да могу да буду задовољни подршком из општинског агробуџета, гдје је обезбијеђено рекордних 50.000 еура подстицаја. Даје се подстицај по 5 еура по кошници и 50% повраћаја трошкова за набавку опреме и материјала за пчеларе.

Такође, Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде обезбиједило је врло издашну подршку за набавку опреме, студијска путовања. Подржава се рад Куће меда у Даниловграду и часопис „Пчеларство”.

Потребно је субвенције усмјерити у набавку квалитетне опреме и медоносног биља. На првом мјесту би морало бити медоносно биље. Сви причамо о климатским промјенама, о смањивању прихода, болестима пчела, а у медоносно биље се, углавном, не улаже. Настојаћемо да ове године сугеришемо и општинском секретаријату и Министарству пољопривреде, шумарства и водопривреде да се

ГУБИЦИ

Борко Клачар (43) пчелари са око 50 друштава у селу Велике Крће, засеок Баљеновац, на око 15 километара од Пљеваља, на око 1.100 метара надморске висине. Ова година на његовом пчелињаку није била као прошла и претпрошла у дијелу приноса, али ипак се може рачунати као просјечна, односно добра година.

Имао сам ове зиме знатније губитке тако да нијесу сва пчелиња друштва изимила. Губитке сам ипак надомјестио ројевима и разројавањем, тако да је снага друштава неужедначена – нека су дала свега 2 килограма меда, а нека 35 килограма. Углавном сам приносе имао са око 25 кошница, гдје је просјек био од 10 до 12 килограма по кошници. Мед је доброг квалитета, густ, таман јер је медило и нешто шуме. Продаваћу га по цијени од 18 еура по килограму, каже Клачар.

подстицај за набавку медоносног биља повећа на 80%, јер се ради о дугорочном улагању.

Садницу медоносне биљке треба посадити, његовати више година, да би она дала неки принос, тако да су ту реална улагања већа, јер липа први пут цвјета у 12. години, а дријењак у 17. години. Наравно, куповином одговарајућих старијих садница тај период се скрати, каже Драгашевић.

ПЕТ ГЕНЕРАЦИЈА

Жарко Драгашевић (79) пчелари већ педесетак година, а његов органски пчелињак у селу Драгашима тренутно има око 110 регистрованих кошница, међу којим је око тридесетак нуклеуса, двадесетак оплодњака за производњу матица, а остатак су производна друштва.

Ове године просјечни приноси су у Жарковом пчелињаку у Драгашима око 12 килограма по кошници, док су приноси на селећем дијелу пчелињака од око двадесетак кошница на Леовом Брду били осјетно

већи и били преко 20 килограма по кошници.

Он истиче да органско пчеларство има своја знатна ограничења. Потребна је дозвола за сељење, за прихрану се мора користити мед, јер се органски шећер тешко набавља и вишеструко је скупљи. Све то ипак надокнади премија за органско пчеларење од 45 еура по кошници.

Иако нема логике да мој мед продајем по цијени конвенционалног меда, јер је он квалитетнији и скупљи у производњи, али рачунам да је поштено да оно што ми држава да за подстицај подијелим са својим потрошачима. Предност је да свој мед продајем лакше и брже, каже Драгашевић.

Жарко објашњава да на почетку, на његовом имању није било ниједног медоносног стабла, можда двије-три дивље трешње. Сад има око 180 дријењака и 70 липа, чија су поједина стабла висине преко 20 метара.

Тако се обезбјеђује пчелиња паша на еколошки начин не само само за себе, већ и наредне нараштаје, за сина и унуке. Мој дјед Спасоје бавио се пчеларством, затим сва његова дјеца су била пчелари чак и кћерке кад су се удале. И мој отац са бавио пчеларством, а у пчеларењу ми понекад помаже и син Душан. Ту су сада и унуци Игњат и Тадија који повремено помажу на пчелињаку. Тако је пчеларство присутно у породици Драгашевића већ пет генерација, истиче Драгашевић.

РОЈЕВНИ НАГОН

Миомир Ђоковић Чеперац има око шездесетак кошница на три локације – у Отиловићима, Пљевљима и Жабљаку. Каже да су приноси у Отиловићима били одлични, гдје је просјек око 17 килограма по кошници, док је на Жабљаку око 10 килограма у просјеку, а најслабије је било у Пљевљима.

Дуга суша је утицала на приносе да буду код мене слабији у односу на прошлу и претпрошлу годину, али ипак сам задовољан, јер је просјек око 12 килограма по кошници. Много је на приносе утицао појачан ројев нагон, који, поред искуства и знања, нијесам успио да умањим, али можда је то

ПРИХРАНА

Радош Гачевић пчелари у селу Потковачу, гдје му је стационарни пчелињак, са близу седамдесет кошница, а има и мали пчелињак са нуклеусима у Коминима.

Приноси нијесу ни близу у односу на прошлу годину, иако је и ова година добро кренула, шума је мдила, али онда су услједили вјетар и суша, што је довело до тога да су приноси на мом пчелињаку у просјеку свега 5 килограма по кошници. Ја сам опет, колико-толико, задовољан. За све пчеларе ће највећи проблем бити сада прихрана пчела, јер у природи нема ништа. Видјећемо како ћемо изаћи из тога, а наравно предстоји и борба против варое. Мед је доброг квалитета, а за сада га продајем 15 еура по килограму, мада сматрам да то није одговарајућа цијена, каже Гачевић.

ЛОША СЕЗОНА

Владимир Џуверовић, који је ове године пчеларио са око 80 кошница у селу Црљенице, каже да није задовољан овом пчеларском годином, и да су за њега претходне биле вишеструко боље, нарочито 2023.

Ова пчеларска година је у општини Пљевља била успјешна у зависности од микролокације и снаге пчелињих заједница, а приноси су различити – шаролики.

У крајевима према Љубишњи било је и преко 20 килограма меда по кошници, негдје је просјек био десетак кила, а на каменитим и безводним предјелима, гдје се суша нарочито осјетила, као што је то у Црљеницама, готово да није било ни мало приноса. На мом пчелињаку ове године приноси су свега око 5 килограма по кошници. Цијена меда је порасла, тако је на само код нас, већ и у цијелој Црној Гори. Увјерио сам се у то на недавном сајму у Цетињу. Ко има више меда, продаје килограм по 18 еура, а ко има мање, онда је 20 еура по килограму, закључује Џуверовић.

начин на који природа уређује пчелиња друштва да надокнади извјесне губитке због суше. На неким локацијама ове године је изврсно мдила липа. Најбољи приносу су били у предјелима гдје има обиље воде, што је разумљиво, као што су села Поблаће и Вруља, гдје су пчелари веома задовољни са приносима и преко 25 килограма по кошници. Још нијесам формирао цијену меда, али неће бити испод 17 еура по килограму, каже Чеперац.

Милан Терзић

JESU LI I U KOJOJ MJERI ПЧЕЛИNJACI DANAS UGROЖENI ?

STANJE NA TERENU ALARMANTNO

Prethodnih nekoliko mjeseci sva pčelarska javnost i struka bavila se problemom uginuća pčelinjih društava krajem prošle kao i prvih mjeseci ove godine. Po njihovim izvještajima stradanje je bilo veoma veliko, u nekim državama i katastrofalno, što pčelarsku javnost dovodi u stanje velike zabrinutosti. Kada je Evropa u pitanju stradanje se kreće od 30%, što smatraju podnošljivim, pa do 50% ili 60%, a u nekim oblastima i do 90% ili čak do 100%. Amerikanci su izračunali da im je stradalo od 50 do 60% pčelinjih društava. U našem okruženju stanje je dosta slično. U Bosni ima više od 50% uginulih pčelinjih društava, a u Srbiji od 50% pa do čak 100% u nekim predjelima Vojvodine. Zabrinjavajuća je ocjena da je 30% uginuća pčelinjih društava podnošljivo ili bolje reći nije za brigu. Do sada smo računali na eventualno stradanje ili zimski nestanak pčelinjih društava do 5% da je očekivano ili dozvoljeno. Šta se to dogodilo da nam se prag tolerancije popeo na 30%? Činjenica da nam svake godine strada trećina pčelinjaka zahtijeva ozbiljne analize i rješavanje problema.

Da li neko zna šta se dešava kod nas? Zvaničnog izvještaja, obavještenja ili registracije nema. Zašto? Dobro bi bilo da ćutanje naših zvaničnih institucija govori da kod nas stradanja nema. Međutim, stanje na terenu to ne potvrđuje, već govori suprotno. Na našim prostorima ima gubitaka, ne malih, već veoma značajnih i zabrinjavajućih. Dobro bi bilo da se neko pozabavi ovim problemom i pokrene priču o mogućim uzrocima, kao i o načinu ili programu ili planu da se to zaustavi. Istina je da se kod nas već duži niz godina ponavljaju stradanja pčelinjih društava. Ovo je tema koja zahtijeva da se digno na mnogo viši nivo, da se uključe sve službe ako ih imamo i da problem pokušamo riješiti.

Vrijeme je za brzu reakciju da se stanje ne bi još pogoršalo.

Do sada smo sa sigurnošću govorili da je školski primjer kako varoa ubija pčelinje društvo kada nam u zimskom neaktivnom periodu košnica ostane bez pčele, a puna meda. I tada je bilo oprečnih mišljenja i tvrdnji iskusnih pčelara da postoji i drugi problem. Bilo je i onih koji su sa sigurnošću tvrdili da je u pitanju samo ljudski faktor. Možda su njihove tvrdnje bile najbliže istini jer ima dosta pčelinjaka koji svih ovih godina prolaze bez gubitaka, dok se stradanja na drugim pčelinjacima ponavljaju poslije izvjesnog vremena. Vjerovatno da smo se previše opustili i pčelinja društva prepustili varoi, virusima i sada klimatkim promjenama. Ako pogledamo izvještaje svjetskih

pčelarskih zvaničnika i oni nam ne daju neke bitne preporuke, već samo moguće uzroke. Oni navode da stradanje pčelinjih društava uzrokuju tri faktora i to varoa, virusi i klimatske promjene. Nijesu oni otkrili ništa novo, već samo potvrdili stanje koje je godinama prisutno na svim meridijanima. Tvrdnja da je varoa jedan od uzroka apsolutno je tačna. Zašto? Varoa se tako ugnijezdila, prilagodila, stekla rezistenciju i ko zna šta još u pčelinjem društvu pa zahtijeva nevjerovatnu preciznost i upornost prilikom tretmana protiv varoe. Većina pčelara to ne prihvata i to njihovo nepovjerenje na kraju plaća njihov pčelinjak. Najveći problem kada je zaštita od varoe u pitanju je neblagovremena zaštita pčelinjeg društva. Greška je i to velika što to pčelari ne rade u pravo vrijeme. Najveća greška je što se preskače ili znatno odlaže ljetnji tretman pa se odgoj zimske pčele vrši u veoma teškim uslovima. Čišćenjem ili obaljivanjem varoe u jesen ništa nije urađeno pa je zimska pčela odgojena u otežanim uslovima sa velikim oštećenjima i skraćenim životnim vijekom. Takva društva su osuđena na propast.

NEDOVOLJNA ZAŠTITA

Jedan od uzroka slabe zaštite može da bude i neodgovarajući lijekovi ili lijekovi kojima je prošao rok upotrebe. Kada kažem neodgovarajući lijekovi, mislio sam na varored koji nije pravi lijek protiv varoe već je on više za podizanje imuniteta, što se može vidjeti iz samog uputstva. Veoma je važno da lijekovi kojima vršimo tretman budu svjež, odnosno da nijesu stari. Godinama smo dobijali regresirane lijekove kojima je prošao rok upotrebe. To se od prošle godine ne dešava, već dobijamo lijekove koji su valjani. Kada su virusi u pitanju, ne dešava se ništa strašno i neobično. Oni su već duže vrijeme i u velikom broju prisutni na našim pčelinjacima. Lako je prepoznati društvo koje je napadnuto virusima jer se ono neuobičajeno ponaša u košnici a zna i da napusti košnicu u nevrijeme.

U posljednje vrijeme najviše problema nam prave klimatske promjene

ili bolje reći ljeta sa rekordno visokim temperaturama. Možda su ove temperature ili spržena zemlja što nam ona ostavlja najveći problem u posljednje vrijeme. To se dešava u periodu kraja ljeta tj. u vrijeme kad pčelinje društvo počinje odgoj zimske pčele. Svjedoci smo da nam već nekoliko ljeta pčele imaju problem sa polenom. Taj period je veoma značajan i bitan jer od kvalitnog odgoja zimske pčele zavisi kakvo će pčelinje društvo ući u zimu, odnosno kako će prezimiti. Treba znati da od ukupnog unesenog polena u tom periodu 70% pčele troše na odgoj zimske pčele. Možemo samo pretpostaviti u kako se lošim ili teškim uslovima vrši odgoj tih pčela. Zahvaljujući velikoj količini polena koju one ugrađuju u tjelašca zimskih pčela one su neuporedivo boljeg kvaliteta, imaju više masnih materija u svom tijelu od ljetnjih pčela i zahvaljujući tome njihov životni vijek je 6 mjeseci, a u Sibiru čak od 9 mjeseci. Pošto pčele sve rade instinktivno tako i odgajaju zimske pčele kako mogu, odnosno koliko im uslovi dopuštaju. Pčelinja društva su dosta različita kada je unos polena u pitanju. Ima onih koja slabije unose polen, kao i onih drugih koja obilno unose i pakuju polen. Zato ova druga neće imati velikih problema prilikom odgoja zimske pčele. Isto tako, pčelinjaci koji su u tom periodu bili na planinama, posebno ako su bili blizu šume imali su manje problema u tom periodu. Pčelari su navikli da na kraju ljeta prihranjuju pčelinje društvo šećernim sirupom. To im u ovako otežanim uslovima neće pomoći. Da bi pčelinje društvo kvalitetno odgajalo zimsku pčelu mora da ima kvalitetnog tj. svog meda kao i dosta polena. Jedan broj pčelara se opredjeljuje da pčelinja društva u ovom periodu pomaže sa pogačama što je ispravno, ali je upitan kvalitet pogače. Obogaćena pogača sojinim brašnom, i to od genetski modifikovane soje su najlošijeg kvaliteta i one ne mogu ni blizu da zadovolje potrebe pčelinjeg društva u tom periodu. Pitanje je čime pomagati pčelinja društva u ovako otežanim uslovima. Prije odgovora na ovo pitanje treba imati odgovor na pitanje da li ima zamjene za polen. Odgovor je jasan i kratak - nema.

Germa je po kvalitetu i karakteristikama najbliža polenu. Zato pogače

koje pravimo od germe i meda u razmjeri 6 : 5 : 4 jedino mogu u ovom periodu da nadomjestе nedostatak polena. Odgovorni pčelari uzimaju polen kada ga ima najviše u prirodi, kada je voćna paša, kada ne smeta pčelama već im prija, pa taj polen sačuvaju do kraja ljeta i prave pogače za nesmetan odgoj zimske pčele. Čuvanje polena je najbolje zamrzavanjem jer tako polen ne gubi na kvalitetu. Ako sušimo polen, samim činom sušenja gubi 20-30% u kvalitetu. Osušen polen star 6 mjeseci gubi dodatnih 50% na kvalitetu, a polen star godinu dana je bezvrijedan. Zato polen u prodavnicama zdrave hrane ne treba uzimati jer od kvalitetnog polena nema ni traga, ostala je samo boja i ništa više, a to našim pčelama ne treba.

TRI KLJUČNA PROBLEMA

Sada se postavlja novo pitanje - Ima li spasa za naše pčele? Odgovor je jednostavan - ima, ali pčelari moraju da ulože više napora, da budu precizniji, da budu uporniji, da pomognu pčelama u zaista teškom trenutku. Pošto se izdvajaju tri evidentna problema - varoa, virus i klimatske promjene, pođimo redom i analizirajmo i rešavajmo ih.

Kada je varoa u pitanju pa to smo morali naučiti za ovaj period od 45 godina. Mi smo u početku društva spašavali sa samo dva lijeka koje su proizvodili „HEMOFARM“ iz Vršca i „DALMA“ iz

Splita. Danas imamo ogroman broj lijekova, imamo saznanje o dejstvu tih lijekova, imamo saznanje o životnom ciklusu varoe i opet se negdje griješi. Šta nam treba da bi bili uspješni? Treba nam precizan i odgovoran pristup i 4 tretmana u toku godine. Lako je zapamtiti: svako godišnje doba nosi po jedan tretman. Poznato je da pčelarska godina počinje avgustom, pa tada počinje i ljetnji tretman. Dobro bi bilo da ovaj tretman pomjerimo u zadnju dekadu jula. Ovo je najvažniji tretman i treba ga precizno, tačno i kvalitetno odraditi. I još nešto. Provjerite obaljivanje varoe da se ne bi ostavila za jesen. Ako je ostavite i obalite u jesen nijeste ništa uradili osim što ste je nazvali jesenjom varoom. Jesenji tretman se odraduje krajem septembra, zimski kad nema legla, obično do Nove godine, a prolječni u aprilu. Ovo morate raditi sa lijekovima kojima nije prošao rok upotrebe, sa provjerenim lijekovima, u pravo vrijeme i nemojte slušati neiskrene sugestije da varoe nema. Morate provjeravati obaljivanje varoe. Ako nema obaljene varoe, nešto nije u redu. Može da ne valja lijek ili je varoa u zatvorenom leglu. Morate biti uporni. Poznato je da nam je varoa unijela i viruse u košnicu. Kada bi se oslobodili varoe eliminisali bi i viruse, ali to ide malo teže. U borbi protiv virusa najbolji je bijeli luk. Zašto u proljeće i u jesen ne stavite zgnječenu glavicu bijelog luka na satonoše? Glavicu luka samo blago

MENTORSKA PODRŠKA

Nerijetko na sajmovima i raznim manifestacijama možemo čuti kako se mlađe kolege ili početnici obraćaju Slobu Radoviću sa — profesore. I ne griješe. Naprotiv, kada je riječ o pčelarstvu, on zaslužuje i mnogo veće zvanje. Način njegovog ophođenja sa sagovornicima i spremnost da u svakom trenutku odgovori na pitanja i pruži savjet, koristeći istinske pedagoške metode, zaslužuje čistu desetku.

Ova konstatacija samo potvrđuje činjenicu da je u ovom poslu mentorska podrška neophodna i da svaki potencijalni pčelar treba da ima nekog učitelja — bolje rečeno, iskusnog i prekaljenog pčelara — od koga će sticati prva „slova“ i spoznaje o jednom od najljepših čovjekovih zanimanja.

Pri tome, kako kaže Radović, edukacija i korišćenje stručne literature su prijeko potrebni da bi se išlo u korak sa savremenim dostignućima u ovoj veoma zahtjevnoj oblasti, koja iziskuje svakodnevnu preciznost i odgovornost.

— Pčele su društvena bića koja na Zemlji opstaju više od 40 miliona godina, zahvaljujući nevjerovatnim sposobnostima da se prilagode uslovima prirode i prevaziđu brojne nedaće. Od njih možemo mnogo toga naučiti — poručio je Radović.

udarite nekim težim predmetom, zgnječite je, potkupite je nožem i stavite na satonoše. To treba uraditi dva puta u jesen i dva puta u proljeće. Poznato je da se ni jedna vrsta virusa i bakterija ne mogu razmnožavati u prisustvu bijelog luka a veliki broj i virusa i bakterija strada. Budite sigurni za bijeli luk - to je zdravlje u košnici.

KLIMATSKE PROMJENE

Kada su klimatske promjene u pitanju, odnosno visoke temperature u julu, avgustu i septembru, pčelar i tada mora da uloži napor i izostaće slabljenje pčelinjeg društva, odnosno stradanje u kasnijem periodu. Prvo pčelar mora da im obezbijedi dovoljno meda, koji je ona sakupila tj. da joj ne uzima sve, računajući da će to nadomjestiti šećernim sirupom. Ranijih godina je to prolazilo i sirup je bio sigurna zamjena za razvoj u avgustu i septembru. Međutim, sada to nije slučaj i mora se ostaviti dovoljno meda. Drugo, pčelar mora u proljeće kada ima najviše polena da pčeli uzme polen, da ga sačuva, i da joj ga da u vrijeme kada nema cvijeta nigdje u okruženju. Polen je najbolje dati preko pogače jer će tako najbolje da ga iskoristi. Poznato je da pčela pogaču troši na odgoj legla i ne može je pakovati. Ako bi polen davali sa sirupom ona će da ga snese u zonu legla, ali će jedan dio i preraditi i poklopiti za zimu što nam u ovom trenutku nije bio cilj. Ako nijeste oduzimali polen jedina zamjena za njega je germa, odnosno pogače 6 : 5 : 4 i to sa medom a ne sa invertnim sirupom. Ako na ovaj način budete prihranjivali pčelinja društva u ovako teškim uslovima sigurno ćete zadržati razvoj DB na 4-5 ramova legla a LR na 5-6 ramova legla u tom periodu što je zadovoljavajuće i što garantuje ulazak jakog pčelinjeg društva u zimu, a samim tim i sigurno prezimljavanje. U ovako teškim uslovima koje najviše remete klimatske promjene ima još jedna koja se iz drugog plana brzo pojavljuje i širi na našem području. Kako su došle i kako su se ponovo pojavile u velikom broju ne znam, ali na našem prostoru ima dosta žutih matica. Ta matica nije prilagođena našim prostorima, čak ni za primorski dio, pa sigurno i ona ima loš uticaj i na vrijeme zazimljavanja i na vrijeme prolječnog razvoja. Žuta matica je bila prisutna u velikom broju 90 - tih godina i pričinjavala je veliku štetu i opterećenje za mnoge pčelinjake. Zahvaljujući centrima za selekciju matica u Sutormu i Bijelom Polju, uz pomoć profesora Mladenovića i Rašića odgajali smo matice vrhunskog kvaliteta i karakteristika koje odgovaraju našem području. Tih centara za selekciju matica više nema, što bi se moglo reći da je katastrofalna greška. I mnogo veće države i mnogo naprednije pčelarske nacije to nemaju i neće imati zadugo, a mi smo imali i izgubili.

Ja sam samo prenio moja zapažanja, iskustva i preporuke kao iskusan pčelar, a o ovim problemima u našem pčelarstvu koji su zaista vidni trebalo bi da govore i pišu u mnogo većoj i boljoj formi odgovarajuće službe ili institucije.

Slobodan Radović,
Nikšić

DIVLJE ŽIVOTINJE PRAVE VELIKE ŠTETE PČELARIMA

MEĐEDI VRCAJU MED U MEDONOSNOJ GOLJI

Goljska udolina kanalskog oblika, veznik Nikšića i Gacka, bezvodan i snjegopadan kraj, rasadnik je značajnih ljudi i dobrih pčelara domaćina. Kroz istoriju mnogih legendi i priča, hajdučkih predaka, između ogoljele visoke Golije, po kojoj kraj i dobi ime i četinarski obučene planine Somine iznad Banjana u kojoj je, prije Drugog svjetskog rata radila njemačka firma "Ombla" koja planinu izukršta putevima, izveze ogromnu građu za preradu, pa se i danas na ovim terenima uočavaju ostaci velikih balvana. Somina je čudna planina, a pčelarima Golije i Banjana, rajsko utočište, kao i beračima malina, koji su se davnih godina okretali u kola sa pjesmom i igrom, plesom uz zvuke usne harmonike. Ova visoka planina dobre i zle čudi oduvijek je bila stanište divljači, orlova, vukova i međeda koji sad po Goliji i Banjanima prave ogromne štete mještanima, što može posvjedočiti i Minja Koprivica iz Banjana, kome je nekoliko godina unazad međed uništio čitav uljanik. Nažalost, to se desilo i vlasniku, može se reći uglednog pčelinjaka u goljskom selu Kazanci, zaseok Papovina, Žarku Radivojevu Papoviću, koji je jednog jutra ostao zapanjen kada je došao da obiđe pčelinjak, smješten u blizini kuća njegovih rođaka.

- Zatekao sam gotovo nevjerovatan prizor. Međedi su razbili dobro utvrđeni metalni kontejner sa pčelama i izvukli deset košnica punih meda, počeo je priču iskusni pčelar Žarko, pojašnjajući da se sve to desilo po čistoj mjesecini u vedroj julske noći. Deset košnica je smrskano i potpuno uništeno. Pojeli su veliku količinu meda, koju sam trebao da vrcam. Šteta je zaista velika, koju su vjerovatno napravili dva ili više odraslih međeda. Zapanjen sam koliko su snažni bili kada su uspjeli da pocijepaju debeli lim. Ne bi bilo dobro da se čovjek sa njima negdje sretna, upozorava Papović, dodajući da su mnogi stanovnici sela Kazanci, koje se nalazi na granici sa Republikom Srpskom, primijetili dosta međeda u blizini svojih domova i pomoćnih objekata. U zaseoku Kazanci svakodnevno je na ispaši trestesetak govedi, osamdeset koza i preko četiri stotine ovaca i jagnjadi. Stočari su zabrinuti najviše za svoju sigurnost, upozorava pčelar Žarko, čiji se pčelinjak nalazi u Papovini, zaseoku sela Kazanci, udaljenom oko 60 kilometara od Nikšića. Inače, mnogi nikšićki pčelari koji pčele transportuju na ljetnikovac pitome Lukovine strahuju od međeda koji su se namnožili. Životinjska neman dobrom pčelaru Radovanu Adžiću na ispaši u Javorku uništila je uljanik od preko dvadeset košnica ostavivši samo jednu. Nikšićki pčelari žive u strahu i zabrinutosti od štetčina, koje su se namnožile, a koje država štiti, dok lovci ne smiju reagovati.

Blagota Koprivica

TEMELJ USPJEŠNOG PČELARENJA

Osnovni uslovi za odabir zajednice su proizvodnost, odnosno veći prinosi pčelinjih proizvoda, smanjena agresivnost, otpornost na bolesti i štetočine, mirnoća na saću, brzina prolječnog razvoja i smanjeni rojidbeni nagon. Samim tim proizvodnja i uzgoj matica je temelj uspješnog pčelarenja, a pravilnom selekcijom postizemo dobru genetiku. Vrlo često radim pčelarska predavanja po Hrvatskoj i mimo njenih granica i iz prakse sam zaključio da je uzgoj matica za vlastite potrebe rado slušana tema. Pošto sam registrovani uzgajivač pčelinjih matica i sa puno iskustva, rado dijelim svoje znanje. Shvatio sam da uspjeh i kvalitet uzgojenih matica zavisi od jakih, dobro hranjenih i zdravih zajednica, odgovarajuće opreme te dobrog plana uzgoja. Redovnom izmjenom matica u pčelinjim zajednicama postiže se smanjenje rojevnog nagona, povećanje proizvodnje legla i meda, poboljšanje genetskih osobina te omogućava formiranje novih zajednica. Pčelariti možemo različitim tipovima košnica, pčela, tehnikama i tehnologijama, u različitim pašnim i klimatskim uslovima, ali matica je ta koja je temelj svake pčelinje zajednice. Sa kvalitetnom maticom, uz poštovanje dobre pčelarske prakse (borba protiv bolesti, osiguranje dovoljnih količina meda za zimu po zajednici...), možemo održavati samo jaka,

zdrava i produktivna pčelinja društva na pčelinjaku i na taj način povećavamo količinu svih pčelinjih proizvoda. Za vlastite potrebe pčelar može jednostavno uzgojiti matice dodavanjem ciljano okvir legala-jajašca iz zajednice koja ima dobre odlike po našem zaključku. Za profesionalni uzgoj matica i selekciju preporučuje se korišćenje presađivanja larvi iz odabranih matica i vođenje precizne evidencije o osobinama pčelinje zajednice (društva). Selekcijom nastojimo ostaviti poželjne, a odbaciti loše osobine. Dakle, bitno je dugoročno planiranje i kvalitet.

TEHNOLOGIJA

U tehnologiji uzgoja matica postoje dvije osnovne metode. Prva se odnosi na uzgoj bez presađivanja larvi i radi se o jednostavnoj metodi, pogodnoj za manji broj matica i uzgoj matica za vlastite potrebe. Najčešće se koristi metoda obezmatičenja jake zajednice iz koje se ukloni matica, a pčele iz mladih larvi izgrade matičnjake. Nakon obezmatičenja, deveti dan rušimo matičnjake i u tu obezmatičenu zajednicu stavljamo okvir legla sa jajašcima iz zajednice koja ima, po našem mišljenju, odlične karakteristike.

Druga metoda odnosi se na uzgoj matica presađivanjem larvi i koristi se za proizvodnju većeg broja matica. Najmlađe larve, stare do 72 časa, presađuju se u vještačke matičnjake pomoću jenter aparata ili presađivanjem iglom.

Ovo nas navodi na zaključak da je za odabir genetskog materijala potrebno praćenje zajednica kroz duži period i odabir matice koja će dati genetski materijal. Da bismo znali nešto više o zajednici, potrebno ju je pratiti barem nekoliko godina. Oda-biramo zajednice koje su iznad prosjeka u pčelinjaku gledano kroz postavljene uzgojne ciljeve. Uz odabir genetskog materijala majke važno je posvetiti pažnju odabiru genetskog materijala očeva – trutova. Vrlo bitan dio u uzgoju je sparivanje matica s trutovima. Na oplodnim stanicama ili u pčelinjacima treba raditi selekciju trutova kako bismo dobili prve trutove u pčelinjacima ili oplodnim stanicama za oplodnju matica. Taj postupak se radi dodavanjem izgrađenih trutovskih okvira usred pčelinjeg legla. Nakon tog postupka, pčele treba nekoliko puta prihraniti. U selekcijskom uzgoju potrebno je imati izolovanu oplodnu stanicu kako bi sparivanje bilo najkorisnije. Ako ima više pčelinjaka na tom području, matice sa susjednih pčelinjaka se sparuju sa tim trutovima. U tom slučaju, povećanjem broja trutovskih – očinskih pčelinjih zajednica (koje nijesu u srodstvu sa maticom od koje uzimamo genetski materijal) na našem pčelinjaku, omogućujemo vjerovatnost sparivanja sa kvalitetnim trutovima.

JANTER APARAT

Nakon što smo odabrali zajednicu sa najboljim osobinama, istu zatvaramo u jenter aparat koji smo dan ranije stavili u tu zajednicu na poliranje. Drugi dan od zatvaranja matice ili nakon 24 časa, puštamo maticu iz kaveza i skidamo poklopčić jenter aparata da pčele nesmetano mogu na saće jentera. Nadamo se da je u navedenom roku matica zaleгла pravilno u jenter aparatu. Kada ne bismo oslobodili maticu iz kaveza ona bi počela polagati i po nekoliko jajašaca u istu ćeliju čime bi one kasnije bile neupotrebljive. Četvrti

dan se radi presađivanje larvi. Od zatvaranja matice u jenter aparat do presađivanja, a i nakon presađenih larvi, starter koji uzgaja matičnjake treba obilato prihranjivati. Matice se izliježu 16. dan od zatvaranja matice u aparat. Starter za uzgoj matica mora biti pun pčela da bi kvalitetnije uzgojio matice. Najbolje je starter napraviti šest dana ranije od zatvaranja matice u jenter aparat. Deveti dan rušimo matičnjake u starteru tako da taj isti dan presađujemo u jenter aparat i prenosimo u starter. U tom starteru sada imamo pčelinje leglo koje je pri izlasku, a pčele nemaju drugog posla osim da prihvate i njeguju matičnjake koje smo im ponudili. Osim toga, zajednica je bila rojevno pripremljena jer su već povlačile vlastite matičnjake koje smo uklonili i zamijenili onima iz jenter aparata, namijenjenim za uzgoj. Matice će se izleći 16. dan. Petnaestog dana radimo nukleuse ili oplodnjake u koje ćemo ubaciti matičnjake. Od napravljenih nukleusa do ubacivanja matičnjaka iz startera treba proći od šest do osam časova. Ako ubacujemo matičnjak drugi dan, pčele će povući svoj matičnjak i neće prihvatiti naš dodani matičnjak. Ako matice nijesu namijenjene za prodaju, najsigurnija je opcija podijeliti na više djelova startera i dodati im matičnjake koje su oni odgojili. Može na jedan okvir sa pčelom biti i jedan matičnjak. Nakon toga, kad se matica spari i proneše, lako možemo pojačati sa leglom iz drugih košnica tu novoformiranu zajednicu. Svaku novoformiranu zajednicu treba prihranjivati. Nakon 10 do 12 dana ulazi se

u novoformirana društva ili oplodnjak i gledamo da li su matice izležene, odnosno trebale bi biti sparene i trebalo bi biti i zalege. Nakon što se utvrdi da je matica uspješno sparena, može se označiti bojom (lakom) ili numerisanim pločicama, u skladu s bojom predviđenom za tu godinu prema međunarodnom sistemu označavanja matica. Maticu pakujemo u kaveze namijenjene za transport i ona je spremna za dodavanje u zajednicu, odnosno prodaju.

Za više savjeta i iskustava iz prakse, pratite me na Facebook grupi Uspješno pčelarenje i na YouTube kanalu pod istim nazivom.

Neka nam svima bude medna ova godina!

Joso Pleš,
registrovani uzgajivač matica

IN MEMORIAM

ŽELJKO VLAHOVIĆ

Nedavno nas je, tragičnom smrću, zauvijek napustio uzorni član našeg udruženja, veliki čovjek, iskreni drug i prijatelj Željko Vlahović. Za vrijeme časnog i poštenog života Željko je bio jedan od najvećih i najuglednijih pčelara ne samo u Podgorici, nego uopšte u crnogorskom pčelarstvu. Neizmjereno je volio pčele i sa ogromnom ljubavlju, voljom i zadovoljstvom bio im posvećen do poslednjeg trenutka svog života. Bio je dugogodišnji član Upravnog odbora, a obavljao je i druge odgovorne funkcije u nadzornom odboru i svim drugim aktivnostima našeg udruženja.

Njegov odlazak ostavlja neizbrisiv trag tuge. Vrijeme će prolaziti, a ljubav, uspomene i sjećanje na njega još dugo će trajati. Svakodnevne dobronamjerne riječi i umirujući glas su svuda oko nas, a mi smo ostali bez mirne i sigurne luke u koju smo uvijek rado navraćali. Bio je primjer kako se kroz život i pčelarske aktivnosti korača uzdignuta čela. Ponosni smo i srećni što je kao oličenje najuzvišenijih ljudskih vrijednosti bio naš drug i član našeg udruženja.

Hvala ti na iskrenom prijateljstvu i saradnji koju smo imali. Sa velikim poštovanjem čuvaćemo uspomenu na tebe. Počivaj u miru i neka ti je vječna slava i hvala.

„UDRUŽENJE PČELARA PODGORICE“

MALI OGLASI

Prodajem ručnu vrcaljku sa šest LR ramova i četiri aluminijske LR košnice sa tri nastavka. Za više informacija pozovite na broj: 067/614-947.

*

Prodajem povoljno tri pčelinja društva u DB košnicama (desetka), kao i više praznih košnica bez ramova. Za sve informacije i eventualni dogovor, pozovite:

069/395-880 ili 067/872-999

*

Veoma povoljno prodajem DB košnice sa pčelinjim društvima.

Kontakt: Golub Bošković, 068/765-539.

*

Veoma povoljno prodajem LR košnice i vosak. Pozovite na broj 067 220 008.

*

Prodajem 50 LR pčelinjih društava. Košnice i pčele su u odličnom stanju. Uz to ide i sva prateća oprema. Cijena po dogovoru. Kontakt: Radovan Kojić Lijeva Rijeka Tel: 067 571 752, 067 626 888

Prodajem više pčelinjih društava u DB košnicama sa AV podnjačama, otklapač saća i radijalnu vrcaljku 12R. Za sve informacije i eventualni dogovor pozovite na br. tel. 067 260 041.

*

Prodajem LR šestoramne nukleuse sa mladim maticama! tel: 069-066-573

*

Prodajem 100 LR košnica kao nove. Povoljno. TI. 067 220 008

*

Prodajem dva homogenizatora sa mješačima od po 800 litara. Jedan je sa motorom i reduktorom, a drugi bez. Postolje je od inoxa. Cijena 4100 eura. Napomena: mogu se kupiti i pojedinačno, a cijena u tom slučaju je po dogovoru. Kontakt telefon za sve informacije je 068024339

*

Formiram za prodaju DB nukleuse za poznate pčelare. Tel. 069/012-208

Prodajem povoljno ramove nove đerzonke sa satnom osnovom. Vesko Novović, tel. 067 387 525

*

Prodajem korišćene šestoramne nukleuse LR i oplodnjake LR. Risto Borović tel. 067 634 560

*

Prodajem pčele na ramovima, nukleuse, kompletna društva i prirodne rojeve sa grane. 067455787

*

Prodajem kontejner za pčele sa 48 pozicija za LR košnicu. Prodajem i pčelinja društva na ramovima ili sa košnicama. Za sve informacije pozovite 069/016 289.

*

Prodajem 10 kompleta aluminijskih LR košnica, kasetnu radijalnu vrcalicu sa 24 rama i otklapač saća. Za sve informacije pozovite br. tel. 067 664 345

Proizvodnja pogača u Kući meda obavlja se u registrovanom objektu, broj rešenja Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove: 060-323/16-0306-366/3.

Trenutno se proizvode tri vrste pogača i to: **KLASIK, IMUNO AKTIV I SOJA PROTEIN.**

Osnova za proizvodnju pogača je šećer i invertni sirup. Šećer se melje u turbinskim mlinu koji daje izuzetno fine kristale.

Komponenta koja se dodaje u sve tri vrste pogača je pšenično brašno u koncentraciji do 2% u cilju boljeg sjedinjavanja i vezivanja smjese.

Vaše komentare, primjedbe i sugestije možete nam poslati na E-mail: kucamedacg@gmail.com

Prija
svim
čulima...

Bom
kafa
najboljeg
ukusa i mirisa.

Proizvodi:
Balkan Group Montenegro
81 206 Podgorica